

İSTATİSTİKİ VERİLERLE ULUSAL BASINDA KADINA KARŞI ŞİDDET

DOI: 10.21492/inuhfd.291306

Ayhan UÇAR*

ÖZET

Kadına karşı şiddet, günümüzde giderek artan bir oranda gündemi işgal etmeye başlamış ve artık insan hakları bağlamında sözü edilen temel bir kavram haline gelmiştir. Ulusal ve uluslararası belgelerdeki kadına yönelik şiddet tanımları incelendiğinde, yapılan tanımların şiddetin sadece fiziksel boyutunu değil, aynı zamanda psikolojik, cinsel ve ekonomik olmak üzere farklı türlerini de kapsadığı görülmektedir. Bu çalışmada da kadına yönelik şiddet, yapılan uluslararası antlaşmaların içeriğinin irdelenmesi, iç hukuka nasıl yansıtıldığının incelenmesinin yanında istatistiki verilerle de desteklenerek sosyolojik boyutuyla beraber ele alınmıştır. Toplumun da en önemli yapı taşlarından birinin aile olduğu düşünüldüğünde, bu çalışma aile kavramının öğretilerinde nasıl ele alındığını da tahlil etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kadın, Şiddet, Kadına Karşı Şiddet, Aile, Eş.

VIOLENCE AGAINST WOMEN IN NATIONAL PRESS WITH STATISTICAL DATA

ABSTRACT

Violence against women, increasingly started to come to the fore nowadays and finally became a fundamental concept within the context of human rights. When some definitions of the term of violence against women that are situated in national and international documents are examined, it is seen these definitions involve not just the physical aspect of violence, also involve psychological, sexual, economical and some other types of it. In this paper, the term of violence against women is considered with an examination of international treaties' content, transposition to domestic law and some statistical data together with its sociological aspect. When it is taken into account that family is one of the significant elements of the society, this study also analyzes how the term of family is examined in the literature.

Keywords: Woman, Violence, Violence Against Women, Family, Spouse.

* Yrd. Doç. Dr. Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Anabilim Dalı Öğretim Üyesi.

GİRİŞ

Tarihin bütün süreçlerinde Türk milleti sahip olduğu değerleri itibarıyla aileye ve özellikle de kadına çok büyük önem vermiş ancak toplumsal yaşamda bu değer özellikle 21. yüzyılın ilk çeyreğinde kadınlarımıza bire bir karşılık olarak yansımamıştır. Günümüzde kadın insan hakları ve kadına karşı şiddet, aile içi şiddet ulusal ve uluslararası alanda bütün ülkelerin en önemli sorunlarından birisini oluşturmaktadır. Sorunun ve çözümünün siyasi, sosyal, ekonomik, kültürel, coğrafi ve eğitsel birçok boyutu bulunmaktadır. Kökeninde başta kadına karşı bakış açısı kaynaklı olmak üzere, yasal düzenlemelerdeki eksiklik ve yetersizlikler ülkemizde¹ ve dünyada birçok kadının şiddet görmesine sebep olmaktadır². Bu şiddet ne yazık ki sadece kadınla sınırlı kalmamakta, diğer aile bireylerine de doğrudan veya dolayısıyla yansımakta, aile içerisinde yaşayan diğer bireyler ve özellikle de çocuklar bu şiddetten büyük zararlar görmektedirler³. Yapılan araştırmalar

¹ Ailenin korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair kanunun yürürlüğe girdiği tarihten bu yana geçen 1,5 yıllık sürede 128 kadın eşi tarafından öldürüldü. 92 erkek de şiddet olaylarında hayatını kaybetti. 2013' ün ilk yedi ayında 43 bin aile içi şiddet vakası yaşandı. Mağdurların çok büyük bir bölümünü yine kadınlar oluşturdu. Çocuklar ve yaşlı ebeveynler de mağdur olarak kayıtlara geçti. Şiddet türleri arasında, darp, yaralama ve cinsel taciz ilk sırada yer aldı. '7 Ayda 43 bin Aile İçi Şiddet', Bugün Gazetesi, 30 Ağustos 2013, s.1,5.

² "Dünya genelinde kadına karşı şiddeti yansıtan çarpıcı istatistikler bulunmaktadır. Bu bağlamda Avrupa Konseyi, 16 - 44 yaş arası kadınların ölüm ve sakatlanmalarının asıl sebebinin aile içi şiddet olduğuna ve bunun kanser ya da trafik kazalarındaki ölüm ve sakatlanma oranının bir hayli önünde yer aldığına dikkati çekmiştir. BM Kadına Yönelik Şiddet Özel Raportörünün raporlarına göre 1999'da ABD'de aile içi şiddete uğrayanların %85'ini kadınlar oluşturmaktadır. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ), öldürülen kadınların yaklaşık % 70'inin faillerinin erkek partnerleri olduğunu rapor etmiştir". Bk., KOÇAK, Mustafa, Oturum Açılış Konuşma Metni, Kazancı Hukuk Dergisi, Yıl:2012, C.8, S.97-98, Ekim 2012, 43. Bu konuda ileride ayrıntılı olarak bilgi verilecektir. Bk., İkinci Bölüm, III. Kadına Karşı Şiddetin Yaygınlığı, (Türkiye'de ve Dünya' da).

³ Çocuklara yönelik şiddet ülkemizde en çok çocuk istismarı şeklinde görülmekte ve yılda en az 150 bin çocuk cinsel istismara maruz kalmaktadır. Bunların yüzde 60'ı kız çocukları yüzde 40'ı ise erkek çocuklarından oluşmaktadır. Uzmanlara göre ise bu çocuk istismarının ancak %10'u adli makamlara yansımakta diğerleri karanlık altında kalmaktadır. Bu korkutucu sonuçlarla hâlihazırda Türkiye uluslararası alanda çocuk istismarı konusundaki sıralamada 3. Sırada yer almaktadır. 'Çocuk İstismarına Karşı Broşür', Haber Türk Gazetesi, 22 Aralık 2012, s. 20; Genç Hayat Vakfı'nın 49 ilköğretim okulunda yaptığı araştırma, sokaklara taşan şiddetin kaynağının ev olduğunu ortaya koydu. Araştırmaya göre 100 çocuktan 73'ü en az bir kez duygusal ya da fiziksel

neticesinde Türkiye’de her iki çocuktan birinin şiddete maruz kaldığı tespit edilmiştir. Şöyle ki; “aile içi şiddetten en fazla etkilenen kuşkusuz çocuklar olmaktadır. Ailede kim, kime uygularsa uygulasin, hangi yaşta olurlarsa olsunlar şiddetten en çok çocuklar etkilenmektedirler. Fiziksel istismar çocuğun sosyal, bilişsel, duygusal ve davranışsal gelişiminde uzun vadeli büyük hasarlar yaratmaktadır”⁴. Şiddet, bir yandan aile içinde yaşayan kadını bir yandan çocuğu ve diğer aile bireylerini, diğer yandan da aile ve toplumu vurmaktadır.

Kadına karşı şiddet olgusu dünyada ve özellikle ülkemizde, uzun yıllar özel yaşam ve aile mahremiyeti içerisinde algılanmış ve bu nedenle de gerek uluslararası gerekse ulusal düzeyde, kadının insan hakları gündemine geç girmiştir. Ulusal ve uluslararası düzeyde 1980’li yıllarda görünüm kazanan bu olgu ancak 1990’lı yıllardan sonra toplumsal bir sorun ve insan hakkı meselesi olarak görülmeye ve gündeme gelmeye başlamıştır. Kadın - erkek eşitliğinin sağlanması ve aile içi şiddetle mücadele konusunda verilen uluslararası taahhütler, kadın insan hakları konusundaki ulusal ve uluslararası alanda yaşanan gelişmeler, kadın hakları ve kadına yönelik şiddete karşı duyarlılığın artmasına ve bu alanda farklı politikaların üretilmesine vesile olmuştur.

Ailenin korunması ve kadına karşı şiddet sorununun siyasî, sosyal, ekonomik, kültürel, coğrafi ve eğitsel birçok boyutu bulunmaktadır. Ülkemiz ve dünya için bu devasa sorunun çözümü; özellikle görsel ve yazılı basın kullanılmak suretiyle eğitici ve aydınlatıcı tarzda, bilimsel olarak hazırlanmış anket ve istatistikî çalışmalarla desteklenmiş ulusal ve uluslararası uzun soluklu, kapsamlı çalışmaların yapılmasını gerektirmektedir.

Çalışmamızda hangi türde olursa olsun şiddet eylemlerinin en fazla mağduru konumunda bulunan kadın dikkate alınmak suretiyle, özellikle

şiddete maruz kalıyor. Birçok çocuk için evi ne yazık ki sığınacağı ve sevgi göreceği bir yuva olmaktan uzak. Araştırmada yer verilen rakamlara göre, çocukların % 73.4’ü en az bir kez duygusal veya fiziksel şiddet yaşıyor, % 67.9’u en bir kez duygusal, % 37’i en az bir kez fiziksel, % 25.7 ihmal edildiğini düşünüyor ve % 13.4’ü de evdeki diğer çocuklardan şiddet görüyor. İhmal edilme algısı ise erkekler de kızlardan daha yoğun olarak hissedilmekte bunun sebebi de ailelerin erkek çocuklarla duygusal ilişkilerini daha sınırlı tutmaları neticesine varılmıştır. ‘Her 100 Çocuktan 73’ü Evde Şiddet Görüyor’, Haber Türk Gazetesi, 23 Nisan 2012, s.17.

⁴ Ayrıntılı bilgi için bk., “Türkiye’ de Her İki Çocuktan Biri Şiddete Maruz Kalıyor”. Hürriyet Gazetesi, 16 Haziran 2012, s. 6

aile ve kadının ulusal ve uluslararası düzenlemelerle korunmaya çalışıldığı şiddet olgusu ve kapsamı, basında yer alan konuyla ilgili haberler, resmi ve sivil kurumların çalışmalarına ilişkin istatistikî veriler ışığında aydınlatılmaya çalışılacaktır. Müteakiben, çalışmada konuyla ilgili ulusal ve uluslararası yasal düzenlemelere genel olarak değinilerek, incelememiz konuya ilişkin görüş ve önerilerimizin sunulduğu sonuç bölümüyle tamamlanacaktır.

ŞİDDET KAVRAMI - KAPSAMI VE KONUYLA İLGİLİ YASAL DÜZENLEMELER

I. ŞİDDET - KADINA YÖNELİK ŞİDDET - EV İÇİ ŞİDDET VE KONUYLA İLGİLİ DİĞER KAVRAMLAR

Kadın hakları konusu, Batı dünyasındaki gelişmelere paralel olarak özellikle 19. yüzyıl ikinci yarısından itibaren Türkiye'nin gündemine gelmeye başlamıştır. Günümüzde, ev içi şiddete ve kabadayılığa maruz kalmak, toplumsal ve kültürel baskı, eğitim - öğretim imkânları ile çalışma hakkından yoksun bırakılma, iş yerinde ayrımcılık ve gelir adaletsizliği gibi konular Türkiye'de kadınların başlıca sorunlarını oluşturmaktadır. Bu sorunların en önemlisi ise şüphesiz uğranılan zararlar açısından telafisi en zor ve hatta çoğu zaman imkânsız olanı dünyada ve ülkemizde de çok yaygın olarak görülen kadına yönelik şiddettir. Bu şiddet, doğum öncesinde; erkek çocuk tercihi nedeniyle kız gebeliklerin sonlandırılması veya doğum öncesi annenin şiddete uğraması sonucunda etkilenme ile başlayıp ergenlik çağında ensestle, erişkin döneminde namus, töre adı altında işlenen cinayetlerle, evlilik içi zorla cinsel ilişkilerle, kadın ticaretine zorlanma, çalışma hayatında istismar ve sömürülme ile sürdürülmektedir⁵. Kanun koyucu, 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'un 2. maddesinde, şiddet, kadına yönelik şiddet ve ev içi şiddet⁶ şeklinde üç'lü

⁵ ÖZKARA / CAN, 'Kadına Yönelik Şiddetle İlgili Güncel Yasal Değişiklikler ve Adli Tıp', TBBD., Mart-Nisan 2012, Yıl:25, S.99, s.342; SARI, Kibar Seyhun, 'Ailenin Korunmasına Dair kanun ve Aile Mahkemeleri Bağlamında Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet', YLT., Ankara 2010, s. 3 vd.

⁶ 'Aile içi şiddet ve kadına yönelik şiddet, kapsam itibarıyla aynı şey değildir. Fakat kadına yönelik şiddet en fazla aile içinde yaşandığı için, aile içi şiddetin önlenmesi halinde kadına yönelik şiddetinde önenebileceği söylenebilir'. NUHOĞLU, Ayşe, 'Kadına Yönelik Şiddet', Kazancı Hukuk dergisi, Yıl: Ekim 2012, C.8, S.97 - 98, s.63.

bir ayırım yaparak bu kavramları tanımlanmaktadır. Söz konusu kavramlar, uygulandıkları alan, birey ve kapsamları bakımından birtakım farklılıklar arz etmektedir. Şöyle ki:

Şiddetin önlenmesini hedef alan kanunda ‘kadın ve erkek’ sözcükleri değil, ‘şiddet mağduru’, ‘şiddet uygulayan’ veya ‘uygulanma ihtimali bulunan’⁷ ifadeleri bulunmaktadır. Bakanlık, özellikle can güvenliği tehlikesi bulunan ve kalacak yeri olmayan şiddet mağdurlarına sunulan barınma hizmetlerinden erkeklerin de yaralanmasını amaçlamaktadır. Bu amaçla özellikle kadına yönelik şiddetin önlenmesi için uygulamaya konulan Adana ve Bursa’daki ‘Elektronik Destek Sistemi Pilot Uygulaması’ndan erkeklerde yararlanabilmektedir. Bu uygulama kapsamında Adana’da bir erkeğe panik butonu verilmiştir. Kanunla ayrıca 45 erkeğe de koruma sağlanmıştır. 23 erkeğe de pilot uygulaması sürdürülen ‘Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi (KOZA)’ da ihtiyaç duydukları hizmetler verilmiştir⁸.

A. Şiddet Kavramı

6284 sayılı Kanununun 2, Uygulama Yönetmeliğinin ise 3.maddesinde şiddet; ‘kişinin, fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik açıdan zarar görmesiyle veya acı çekmesiyle sonuçlanan veya sonuçlanması muhtemel hareketler, buna yönelik tehdit ve baskıyı ya da özgürlüğün keyfi engellenmesini de içeren, toplumsal, kamusal veya özel alanda meydana gelen fiziksel, cinsel, psikolojik, sözlü veya ekonomik her türlü tutum ve davranışlar’ olarak tanımlanmaktadır. Sözlük anlamı itibarıyla da şiddet; sertlik, karşıt görüşte olanlara, inandırma ya da uzlaştırma yerine onlara kaba kuvvet kullanma, (duygu ya da davranış için) aşırılık anlamına gelmektedir⁹.

⁷ ‘...hukukta ihtimal üzerine hüküm kurulmaz, ancak kadın şiddete uğradıktan sonra o tedbirin uygulanması halinde beklenen faydayı vermeyecek olması nedeniyle ‘şiddete uğrama ihtimali bulunan kadınların’ kanunda sayılan tedbirlerden faydalanması yerinde bir hükümdür’. TOSUN, Kerim, ‘6284 Sayılı Yasa Hakkında inceleme’, Kazancı Hukuk Dergisi, Yıl: Ekim 2012, C.8, S.97-98, s.99; Şiddete uğrama tehlikesi veya şiddet uygulama ihtimali konusunda ayrıntılı bilgi için bk., UĞUR, Hüsamettin, (Kadın), s.348 vd.

⁸ ‘Şiddet Gören 45 Erkeğe Koruma’, Vatan Gazetesi, 8 Nisan 2013, s.3.

⁹ Fiil, isim ve zarf olarak ayrıntılı şiddet tanımlamaları için bk.,

<http://www.turkcebilgi.com/sozluk/%C5%9şiddet:http://tr.superglossary.com/Anlaml%C4%B1lar/%C5%9Eiddet.html>

Uygulayıcısı her kim olursa olsun şiddet eylemleri toplumsal yaşamda, uygulayıcısı tarafından diğer bireyler üzerinde üstünlük sağlamak, hâkimiyet kurmak, muhatapları belli davranış modellerinde davranmaya zorlamak, maddi ve manevi çıkarlar elde etmek amacıyla icra edilmektedir. Bu amaca ulaşmak için de, bir takım fiziksel, psikolojik, ekonomik ya da cinsel içerikli eylemlerde bulunmaktadır. Bu tür eylemler, bütün dünyada olduğu üzere kamu ve özel hayatın her alanında örneğin, evde, iş yerinde, okulda, sokakta, araçlarda hülâsa hayatın her bir alanında; bireyin kendisine ya da bir topluluğa, bireylerin diğer bireylere (aile içi şiddet), toplulukların birbirlerine (savaşlar), bir topluluğun bireylere karşı gerçekleştirdikleri hukuka aykırı eylemlerdir¹⁰. Toplumsal yaşamda ne yazık ki şiddet eyleminin muhatabı bireyler kadar hayvanlar da olabilmektedir.

Şiddet aslında; cinnet halinin bir yansıması olarak şahsın yaşam ve beden bütünlüğü hakkına yönelmiş olan toplumsal bir sağlık sorunudur¹¹. Genel olarak algılandığı üzere şiddetin toplumsal yaşamda yalnızca ‘fiziksel zarar’ kavramı ile açıklaması doğru değildir. Zira şiddetin çok farklı boyutları da bulunabilmekte, ruhsal anlamda bireyde değişken sürelerde hatta kalıcı etkilere dahi yol açabilmektedir. Hangi biçimde ya da hangi sıklıkta yaşanır yaşınsın, ulusal ve uluslararası yapılan araştırmalardan çıkan neticelere göre dünyada ve ülkemizde toplum ve aile içerisindeki şiddet eylemlerinden en çok etkilenenler çoğunlukla kadınlar ve kız çocukları olmaktadır. Bu durumda ne yazık ki ülkemizde kadın-erkek çocuk suçlu sayısının her geçen gün artmasına vesile olmaktadır.

¹⁰ Şiddet toplumsal yaşamda fiziksel, duygusal - psikolojik, sözel, cinsel, ekonomik ve daha pek çok davranış, biçimiyle karşımıza çıkmaktadır Genel bir sınıflandırma ile kişinin kendine uyguladığı şiddet, kişiler arası şiddet (aile içi şiddet), örgütlü (organize) şiddet (savaşlar), şiddetin belirli tiplerini oluşturmaktadırlar. Bk. ATMAN, Ümit Cihan, Kadına Yönelik Şiddet; Cinsel Taciz / Irza Geçme, sted, 2003 • cilt 12 • sayı 9 • 333 : (<http://www.tb.org.tr/STED/sted0903/kadin.pdf>)

¹¹ Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) Kuruluş Sözleşmesi’nde şöyle denilmektedir: “Erişilebilir en yüksek sağlık standardına ulaşmak, herhangi bir ırk, din, siyasi görüş, ekonomik ya da toplumsal koşul ayrımı yapılmaksızın her insanın temel haklarından biridir.” Kadına yönelik şiddet dünyada en yaygın, ancak en az tanımlanmış insan hakları ihlalidir. DSÖ. 49. Dünya Sağlık Asamblesi’nde şiddetin tüm boyutları ele alındığında halk sağlığı önceliklerinden biri olduğunu kabul etmiştir. Bk. ATMAN, 333 vd.

B. Kadına Yönelik Şiddet Kavramı

Kadına yönelik şiddetin evrensel düzeyde kabul görmüş bir tanımı bulunmamaktadır. Kimi insan hakları aktivistleri yoksulluk, sağlık ve eğitim hizmetlerine erişimde eşitsizlik gibi yapısal şiddet türlerini de kapsayacak tarzda geniş tabanlı bir şiddet tanımını tercih ederken; diğer bir grup, betimsel gücünü yitirmemesi amacıyla daha sınırlı bir tanımın kullanılmasını savunmuşlardır.

Bu konuda Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nda, Aralık 1993'te kabul edilmiş olan Birleşmiş Milletler Kadınlara Yönelik Şiddetin Önlenmesi Bildirgesi büyük önem arz etmektedir. Söz konusu Bildirge, kadına yönelik şiddet konusunda ilk uluslararası belge olup, aynı konuda ilerleyen dönemde gerçekleştirilecek çalışmalara öncü olması bakımından çığır açıcı olarak kabul edilmektedir. Bildirge'de yer alan kadına yönelik şiddet tanımı¹², AB, Avrupa Konseyi¹³, Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) gibi uluslararası kuruluşların kadına yönelik şiddet tanımlarını da doğrudan etkilemiş, uluslararası alanda kabul görmüş bir tanımdır.

6284 sayılı Kanununun 2. maddesinde, “kadınlara, yalnızca kadın oldukları için uygulanan veya kadınları etkileyen cinsiyete dayalı bir ayrımcılık ile kadının insan hakları ihlaline yol açan ve bu Kanunda şiddet olarak tanımlanan her türlü tutum ve davranışlar” kadına yönelik şiddet olarak tanımlanmaktadır¹⁴. Kadına yönelik şiddet, dünya genelinde ağır

¹² Bk. Birleşmiş Milletler, 20.12.1993 T, 44 / 104 sayılı. ‘ Kadınlara Yönelik Şiddetin Tasfiye Edilmesine Dair Bildiri’nin 1. maddesinde kadınlara yönelik şiddet: “... İster kamusal isterse özel yaşamda meydana gelsin, kadınlara fiziksel, cinsel ve psikolojik acı veya ıstırap veren veya verebilecek olan cinsiyete dayanan bir eylem veya bu tür eylemlerle tehdit etme, zorlama veya keyfi özgürlükten yoksun bırakma’ olarak tanımlanmış ve 2. maddesinde ise kadınlara karşı şiddet teşkil eden eylemlerden örnekler verilmiştir.

¹³ Avrupa Konseyi Sözleşmesinde, ‘kadına yönelik şiddet; ister kamusal ister özel alanda meydana gelsin, kadınlara fiziksel, cinsel, psikolojik ve ekonomik acı ve ıstırap veren veya verebilecek olan cinsiyete dayalı her türlü eylem veya bu tür eylemlerle tehdit etme, zorlama veya keyfi olarak özgürlükten yoksun bırakma’ olarak tanımlamakta ve bir insan hakkı ihlali olarak kadınlara yönelik ayrımcılığın bir biçimi olarak görülmektedir.

¹⁴ Kanundaki her türlü tutum ve davranışın yöneldiği ‘ kadına yönelik şiddet ‘ tanımı gerek Birleşmiş Milletler Bildirisi gerekse İstanbul Sözleşmesindeki tanımlamadan çok daha geniş ve kapsayıcı mahiyettedir. Zira kanundaki tanımlamadan farklı olarak Birleşmiş Millet Bildirisindeki tanımlama ve verilen örneklerdeki şiddet tanımlaması ‘ekonomik ve sözel şiddet’ i kapsamamakta, İstanbul Sözleşmesinde ise şiddetin bir türü olarak sözel şiddete yer verilmemektedir. Bk. UĞUR, Ömer, s.346.

bir insan hakkı ihlali, ciddi bir toplumsal sorun teşkil etmektedir. Bu sorun günümüzde, kültürel, ekonomik, dini, coğrafi sınır tanımaksızın oldukça yoğun olarak varlığını sürdürmekte ve bireylerin mevcut potansiyellerinin gelişiminin önünde büyük engeller teşkil etmektedir. Şöyle ki; dünyada her üç kadından biri hayatında en az bir kez aile içi şiddete maruz kalmakta ve G-20 üyesi olan ülkemizde ise bu oran gelişmiş ülkelere nazaran neredeyse yarısı olmak üzere çok daha yüksek bir boyuta ulaşmaktadır¹⁵.

T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü yayınladığı bildirmede, kadına yönelik şiddeti “ister kamusal, isterse özel yaşamda meydana gelsin, kadınlara fiziksel, cinsel veya psikolojik acı veya ıstırap veren veya verebilecek olan, cinsiyete dayanan bir eylem veya bu tür eylemlerle tehdit etme, zorlama veya keyfi olarak özgürlükten yoksun bırakma” şeklinde tanımlamaktadır. Bu tanımlamada kadına yönelik şiddetin toplumsal cinsiyet temellerine özellikle vurgu yapılmaktadır. Kadınların elindeki tek yasal ve bağlayıcı araç olan ve tüm kadınların ‘evrensel hukuku’ ya da ‘kadınların anayasası’ olarak nitelendirilebilecek 1979 tarihli Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi (CEDAW) incelendiğinde ise Belge’nin toplumsal cinsiyet temelli şiddete değinmeden yürürlüğe girmiş olduğu görülmektedir. Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Komitesi’nce, 1992 tarihinde kabul edilen 19 No’lu Tavsiye Kararında cinsiyete dayalı şiddet; “kadınların, erkeklerle eşit olarak hak ve özgürlüklerini kullanmalarını ciddi şekilde engelleyen bir ayrımcılık biçimi” olarak ifade edilmektedir.

1995 yılında Pekin’de gerçekleştirilen ve bir taahhütler konferansı olarak nitelendirilen Dördüncü Dünya Kadın Konferansı sonunda, Pekin Deklarasyonu ve Eylem Platformu adlı belgeler kabul edilmiştir. Pekin Eylem Platformu’nda, kadına yönelik şiddetin, kadınların temel hak ve özgürlüklerini kullanması önünde engel oluşturduğu belirtilmiş, erkek hâkimiyeti ve kadına karşı ayrımcılığa yol açtığı, kadınlara erkek arasında

¹⁵ DSÖ tarafından yapılan araştırma kadınların üçte birinin şimdiki ya da eski eşleri tarafından fiziksel ya da cinsel şiddete maruz kaldığını ortaya çıkarmıştır. Araştırmaya göre, aile içi şiddet en çok Afrika, Ortadoğu ve Güneydoğu Asya’da görülmüştür. Birleşmiş millet verilerine göre; 600 milyondan fazla kadın aile içi suç görülmedi ülkelerde yaşamaktadır. ‘3 Kadından 1’i Şiddet Kurbanı’, ‘Kadını Mutlu Eden 20 Şey’, Haber Türk Gazetesi, 20.06.2013, s.4.

çağlardır süregelen eşit olmayan güç ilişkilerinin bir yansıması olduğu vurgulanmıştır.

Bu tanımlar göz önünde bulundurularak kadına yönelik şiddetin; kadın ve erkek arasında eşit olmayan güç ilişkilerinden kaynaklanan ve ataerkil ilişki sistemini sürdürmede başvurulan evrensel bir araç olduğunu söylemek pek de yanlış olmayacaktır.

C. İç Hukukta Kadına Yönelik Ev (Aile) İçi Şiddet Kavramı

Aile içi şiddet; kadının yuva olarak nitelendirdiği ve toplumdaki en güvenilir yapı olarak kabul edilen ‘aile’ içinde gerçekleşen, kadın üzerinde hâkimiyet ve baskı kurmayı amaçlayan, fiziksel-psikolojik-cinsel-ekonomik zararlar sonuçlanan ya da sonuçlanması mümkün olan her türlü eylemi ve tehdidi kapsamaktadır¹⁶. Bu eylem, kişinin eşine, çocuklarına, anne babasına, kardeşlerine ve/veya yakın akrabalarına yönelik uyguladığı her türlü saldırgan davranışı ifade etmekte bu tür bir şiddetin kurbanı yalnızca aynı evde oturan kişiler değil, eski eş, kız veya erkek arkadaş ya da nişanlı da olabilmektedir¹⁷. Bu bağlamda aile içinde yaşanan şiddet; şiddete maruz kalanın büyük oranda kadın, uygulayanın ise erkek olduğu cinsiyetçi bir suçtur¹⁸. Şiddet uygulayan erkek, çoğu durumda kadının kan bağı ile bağlı olduğu ya da güven ilişkisi içinde bulunduğu koca, partner, baba, kayınbaba, amca, dayı, oğul ve diğer erkek akrabalar olabilmektedir. 6284 sayılı Kanun’dan önce yürürlükte bulunan eski 4230 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanunda aile içi şiddet cezalandırılmasına rağmen bu kavram söz konusu kanunda tanımlanmış değildir. Yeni kanununun 2. maddesinin b. fıkrasında ev içi şiddet: ‘şiddet mağduru ve şiddet uygulayanla aynı haneyi paylaşmasa da aile veya hanede ya da aile mensubu sayılan diğer kişiler arasında meydana gelen her türlü fiziksel, cinsel, psikolojik ve ekonomik şiddeti olarak tanımlanmaktadır.

¹⁶ UNICEF Innocenti Araştırma Merkezi’ aile içi şiddeti; “beraber yaşanan kişi de dâhil olmak üzere, yakın yaşam arkadaşı tarafından ve(ya) diğer aile bireyleri tarafından ev sınırlarının içinde ya da dışında olmasına bakılmaksızın kadına uygulanan şiddet” şeklinde tanımlamaktadır. Domestic Violence against Women and Girls. Italy:UNICEF, 2000.

¹⁷ ÖZKARA/CAN, s.343.

¹⁸ Bk., IŞIK, S. N. (2008). Kadına Yönelik Şiddet Konusunda İdeolojik Yaklaşımlar, I. Kadın Sağlığı Kongresi-Kadına Yönelik Şiddet, Başak Matbaacılık, Ankara 2008, s.50 - 55.

Kanuna ilişkin bir takım tanımlamaların yer aldığı yeni 6286 sayılı Kanunun 2. maddesinde de ev içi şiddet tanımlamasında sadece aile mensubu ifadesi geçmektedir¹⁹. Oysa ne söz konusu tanım ne de Kanunun 2. maddesinin de yer alan diğer tanımlamalarda evli (eş) olma, aile bireyi olma gibi bir unsura yer verilmemektedir. Düzenlemede kadın ve aile bireyi gibi sınırlandırmalardan bilinçli olarak kaçınılmakta, tanımlamada kişi ibaresi kullanılmak suretiyle farklı cinsten olan kişilerle birlikte ‘tek taraflı ısrarlı takip mağdurlarının’²⁰ da bu kanun kapsamında korunması amaçlanmaktadır. Kapsam içerisinde kimlerin olduğu konusunda gerek eski gerekse yeni kanun bakımından birtakım tartışmalar bulunmaktadır. Bu konudaki bir görüşe göre²¹, ‘kadının 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun ile korunabilmesi için, evli - evlenmemiş - boşanmış - genç - genç olmayan - engelli - engelsiz - dini nikâhlı - eşcinsel olmasının herhangi bir önemi bulunmamaktadır. Yeter ki korunacak olan kadın şiddete uğramış ya da şiddete uğrama tehlikesi bulunan bir kadın olsun. Kanun, korunacak kadınlara yönelik sosyolojik, biyolojik, fiziksel, dinsel, ekonomik, bölgesel özellikler ile cinsel tercihler, siyasal görüş, kültürel rol, medeni hal, toplumsal statü,

¹⁹ Bir görüşe göre, burada sözü edilen aile, hepsi doğum veya evlilik sonucu oluşan bir akrabalık ilişkisini paylaşan bireylerin oluşturduğu sosyal, toplumsal bir yapılanmadır. Bu bağlamda aile içi şiddetin mağdur ve failleri, bahsedilen bu akrabalık ilişkisi içindedirler. Var olan bu akrabalık ilişkileri içinde aile içi şiddetin eşe, çocuğa, aynı çatı altındaki kardeşe ve ebeveynlere karşı şiddet olarak tanımlanması mümkündür. Bk., İÇLİ, Tülin Günşen, Ailede Kadına Karşı Şiddet ve Kadın Suçluluğu, Bizim Büro Basımevi, Ankara 1995, s.1 vd.

²⁰ 6284 Sayılı Kanunun 2. maddesinin e. fıkrasında, ‘bu Kanunda şiddet olarak tanımlanan tutum ve davranışlara doğrudan ya da dolaylı olarak maruz kalan veya kalma tehlikesi bulunan kişiyi ve şiddetten etkilenen veya etkilenme tehlikesi bulunan kişileri şiddet mağduru olarak saymaktadır. Yine aynı kanunun, Uygulama Yönetmeliğinin 3. maddesinin ş. fıkrasında ise; ‘Aralarında aile bağı veya ilişki bulunup bulunmadığına bakılmaksızın, şiddet uygulayanın, şiddet mağduruna yönelik olarak, güvenliğinden endişe edecek şekilde fiziki veya psikolojik açıdan korku ve çaresizlik duygularına sebep olacak biçimde, içeriği ne olursa olsun fiili, sözlü, yazılı olarak ya da her türlü iletişim aracını kullanarak ve baskı altında tutacak her türlü tutum ve davranış’ tek taraflı ısrarlı takip olarak tanımlanmaktadır. Bu tanımlama gereğince, arkadaşlık ya da beraberlik teklif edilen kişiler teklifi kabul etmedikleri için şiddet görmeleri durumunda, tek taraflı ısrarlı takip mağdurları sıfatıyla bu kanun kapsamında korunmaları söz konusu olabilecektir. Bk. UĞUR, Ömer, s.347.

²¹ Bk., GENÇCAN, Ömer Uğur, ‘Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanununun Amaç ve Kapsamı’, Kazancı Hukuk dergisi, Yıl: Ekim 2012, C.8, S.97 - 98, s. 92 - 93.

etnik kimlik gibi hiçbir ayrıma yer vermemiştir'. Keza bu kanun ile bir çocuğun korunabilmesi için de; erkek, kız, üvey, evlilik içi, evlilik dışı, engelli, engelsiz, soy bağı ilişkisi kurulmuş, kurulmamış olunmasının da bir önemi bulunmamaktadır²². Bu konuda ileri sürülen bizim de katılmadığımız aksi yöndeki diğer bir görüşe göre ise²³, 'birçok toplumda olduğu gibi ülkemizde de resmi olarak evli olmasa da birlikte yaşayan şiddet mağduru kadınlar bulunmakta ve bunlar 6284 sayılı Yasa koruması kapsamı dışında kalmaktadır²⁴. Oysaki realite olarak karşımıza çıkan bu olgu karşısında ne yapılacağı, evlilik bağı olmayan, şiddet mağduru kadının rolünün nasıl güçlendirileceği hususundaki belirsizlik ve çaresizlik devam etmektedir. Bu hususta ki hukuksal boşluğun da sözleşme yükümlülüklerine uygun şekilde bir an önce giderilmesi gerekmektedir'.

Aile içi şiddet, Türk kamuoyunda sıklıkla gündeme gelen toplumsal bir sorun olduğu gibi, hukuksal alanda da pek çok farklı hükümle

²² '6284 sayılı Kanun'un görüşüldüğü komisyonlarda, Mecliste ve öğretilerde en çok Kanun'da geçen 'aile' veya 'ailenin korunması' kavramları eleştirilmiş, yasanın sadece resmi devlet nikâhıyla evli olanları koruduğu, imam nikâhli eşleri, aralarında resmi nikâhı olmaksızın birlikte yaşayan sevgilileri veya eşcinsel birliklikleri kapsamadığı öne sürülmüştür. Oysa tam tersine kanun adında 'Ailenin Korunması' ibaresi geçse de, kanun metninin hiçbir yerinde toplumun temeli olan, bu açıdan korunması gereken bir 'değer' olarak 'ailenin korunmasına' yer verilmemiştir. Kanunun amaç, kapsam ve temel ilkeler (m.1) ile tanımlarına (m.2) bakıldığında koruma kapsamı altındaki kişilerin belirtilmesiyle yetinilmeyerek, Anayasa ile Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler, özellikle özellikle Avrupa Konseyi Sözleşmesi ve yürürlükteki diğer kanuni düzenlemelerin de esas alınacağı vurgulanmıştır. Yapılan tanımlarda da aile fertleri ve kadının yanında cinsiyetleri ne olursa olsun 'bu Kanunda şiddet olarak tanımlanan tutum ve davranışlara doğrudan ya da dolaylı olarak maruz kalan veya kalma tehlikesi bulunan kişi ve şiddetten etkilenen veya etkilenme tehlikesi bulunan kişilerin' tümü şiddet mağduru sayılmaktadırlar'. Bk., UĞUR, Hüsamettin (Kadın), s.343 vd.

²³ Bk., EMİROĞLU, Turgut, '6284 sayılı Yasaya Genel Bakış', Kazancı Hukuk Dergisi, Yıl: Ekim 2012, C.8, S.97 - 98, s.106 vd.

²⁴ Adalet komisyonu Raporu'nda; "Tasarı salt evlilik birliğinden kaynaklanan şiddetin engellenmesini amaçlamamakta, aksine 4721 sayılı Kanun uyarınca kurulmuş evlilik birliğine dayalı şiddet mağdurları ile evlilik birliği olmasa dahi kapsamda yer alan şiddet mağdurlarını koruma amacına yöneliktir. Kaldı ki, 4320 sayılı Kanunun adı 'Ailenin Korunmasına Dair Kanun' iken tasarının adı 'Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Tasarısı' olduğundan, Tasarı ile sadece aile içi şiddetin engellenmesinin amaçlandığı ve kadının korunmadığı yönündeki iddialar doğru değildir. Tasarı bir bütün olarak değerlendirildiğinde bu yöndeki yanlış algılama ve psikolojik direncin yersiz olduğu görülecektir' ifadesi yer almaktadır.

düzenlenmeye çalışılan bir konudur²⁵. Özellikle aile şiddet kavramı geniş bir kapsama sahip olup TCK' da ki pek çok suçta aile içi şiddetin izleri bulunmaktadır. Ailenin korunması ve aile içi şiddet konusunda Ceza Kanununda da bir takım düzenlemeler bulunmaktadır. Aile içi şiddete ilişkin önemli ve tarihsel geçmişi olan düzenleme kasten adam öldürme suçudur. TCK 82/2-d de nitelikli adam öldürmede, üstsoy ve altsoy'un suçun faili ve mağduru olması cezayı ağırlaştırıcı neden olarak öngörülmektedir. Aile içi şiddetin bir diğer belirgin örneği ise, TCK. 102/2. madde düzenlemesi gereği cinsel saldırının eşe karşı işlenmiş olmasıdır. Cinsel taciz ile ilgili 105/2. madde de aile içi ilişkinin kötüye kullanılması ortaya konulmuştur. Cinsel tacizin aile içi nüfuzun kötüye kullanılması suretiyle işlenmesi suçu etkileyen ağırlaştırıcı bir neden olarak kabul edilmiştir. Cinsel suçlarla ilgili ve aile içi ilişkiyi göz önünde bulunduran bir diğer suç biçimi ise fuhuştur. Cinsel ilişkinin ticari bir uğraş haline gelmesini belirten fuhuş cezalandırıldığı gibi failin aile içindeki kişilerden biri olması durumunda ceza arttırılmaktadır. Aile bireylerinin göz önünde tutulduğu bir başka suç da kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçudur. Bu suç üstsoya, altsoya ve eşe karşı işlendiği takdirde ceza bir kat daha arttırılmaktadır. Dilencilik suçunda da aile içi ilişkilerin belirlendiği saptanmaktadır. Bu eylemin üçüncü derece dâhil kan ve kayın hısımları ya da eş tarafından işlenmesi cezayı etkileyen ağırlaştırıcı bir sebep olarak öngörülmüştür. Keza aile içi şiddet TCK.232-234. maddelerinde doğrudan doğruya ele alınmıştır. TCK m.232' de 'Kötü Muamele', TCK.m.233'de 'Çocuğun Kaçırılması ve Alıkonulması' suçları bu durumun belirgin bir örneğini oluşturmaktadır²⁶. Buna karşılık,

²⁵ Hâkimler ve savcılar Yüksek Kurulu 18.11.2011 gün 18 sayılı Genelgesi ile Ailenin Korunmasına Dair Kanun'un Uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirleyerek tüm teşkilata duyurmuştur. Genelgede birçok husus ve onların yerine getirilmesinden bahsedilmiştir. 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'un uygulanmasına ilişkin işlemde HSYK teftiş kurulu Yönetmeliğinin 'Tavsiyeler Listesi' başlıklı 32'nci yine aynı yönetmeliğin 'Performans Değerlendirme ve Geliştirme Formları' başlıklı 33 ve 34. maddeleri gereğince denetim kapsamında olan işlemlerdir. 'YILDIZ, Selim, 'Aile İçi Şiddet', Kazancı Hukuk dergisi, Yıl: Ekim 2012, C.8, S.97 - 98, s.78 vd.

²⁶ "İngiltere, çocuklarına şiddet uygulayan ve sevgi göstermeyen ailelere yasal yaptırımlar uygulamayı öngörüyor. Yasa tasarısı hazırlanan İngiltere'de, çocuklarına sevgi ve hoşgörü göstermeyen, şiddet uygulayan anne-babalara 10 yıla kadar hapis cezası verilebilecek. Tasarının yeni değişikliklerle Haziran ayında yasalaşması bekleniyor. 'Külkedisi Kanunları' olarak adlandırılan yasaya ilişkin açıklamanın Kraliçe Elizabeth

TCK' nın malvarlığına ve adliyeye karşı suçlar bölümünde aile içi ilişkiler daha çok cezasızlık nedeni olarak kabul edilmiştir. Aile içi şiddet ve ailenin korunmasıyla ilişkili olarak Türk Ceza Kanununda yer alan başlıca düzenlemeler şunlardır: TCK.m.97 (Terk), TCK.m.98 (Yardım ve Bildirim Yükümlülüğünün Yerine Getirilmemesi), TCK.m.232/1 (Kötü Muamelede Bulunma), TCK.m.232/2 (Disiplin Yetkisinin Kötüye Kullanılması), TCK.233/2 (Gebe Kadını Terk), TCK.m.233/3 (Çocuğun Ahlak, Güvenlik ve Sağlığını Tehlikeye Sokma) suçlarıdır²⁷.

Yıkılması güç bir tabu olarak varlığını sürdüren aile içinde kadına yönelik şiddet, toplumun erkek egemen yapısından kaynaklanmakta ve toplumsal cinsiyet rollerine göre şekillenmektedir. Aile içi şiddet eylemleri, cinsiyetler arasındaki güç ilişkilerinin eşitlik temeline dayanmadığı toplumlarda, sosyalleşme süreci ile öğrenilen davranış biçimleridir. Aile içinde kadına yönelik şiddet, sürdürülebilir kalkınma açısından büyük önem taşıyan toplumsal istikrar ve refahın sağlanması önünde ciddi bir engel teşkil etmektedir. Cinsiyet ayrımcılığı ile yakından ilişkili olan aile içi şiddet kavramı, kadının yuva olarak nitelendirdiği ve toplumdaki en güvenilir yapı olarak kabul edilen 'aile' içinde gerçekleşen, kadın üzerinde hâkimiyet ve baskı kurmayı amaçlayan, fiziksel-psikolojik-cinsel-ekonomik bir zararla sonuçlanan ya da sonuçlanması mümkün olan her türlü eylemi ve tehdidi kapsamaktadır. Bu şiddet türlerinden fiziksel şiddet, kadının itilip kakılması, tartaklanması, dövülmesi (tekme, yumruk, tokat vb.), kesici veya vurucu aletlerle bedenine zarar verilmesi, psikolojik şiddet: kadının hakaret uğraması, aşağılanması, aldatılması, tehdit edilmesi, istediği insanlarla görüştürülmesinin engellenmesi, cinsel şiddet ise kadının isteği dışında

tarafından yapılacağı belirtiliyor. İngiliz hükümeti tasarıyı hazırlarken pedagogların hazırladığı raporların dikkate alındığını, yetkililerin şiddet gören çocukların gelişmelerinin etkilendiğini ve ileriki yaşlarda ruhsal problemler yaşadıklarını, ailelerin bu nedenle çocuklarına sevgi vermeleri gerektiğini ifade etmişlerdir". 'Çocuğuna Kötü Davranan Ailelere 10 Yıl Hapis Geliyor', Haber Türk Gazetesi, 1 Nisan 2014, s.19.

²⁷ Bu suçlarla ilgili ayrıntılı açıklamalar için bk., BAYRAKTAR / EROĞLU, 'Aile İçi Şiddete İlişkin Ceza Kanunu Çerçevesinde Genel Bir İnceleme', YÜHFD, C.VIII, S.2 (2011)-YÜHFD C.IX, S.1 (2012), s.69 vd.; ŞEN, Ersan, 'Kadın ve Çocuğun Korunması', Kazancı Hukuk dergisi, Yıl: Ekim 2012, C.8, S.97 - 98, s.85 vd.; CİRİT, İsmail Rüştu, 'Türkiye'de Aile İçi Şiddetle Mücadele' Tebliğ Metni, Kazancı Hukuk Dergisi, Yıl: Ekim 2012, C.8, S.97 - 98, s.102; UĞUR, Hüsamettin, 'Aile Bireyleri ve Kadının Şiddete Karşı Korunması', (Aile Bireyleri), Kazancı Hukuk Dergisi, Yıl: Ekim 2012, C.8, S.97 - 98, s.110 vd.

istemediği şekil ve ortamda cinsel ilişkiye zorlanması şeklinde gerçekleşmektedir²⁸.

UNICEF Innocenti Araştırma Merkezi'nin tanımı; “beraber yaşanılan kişi de dâhil olmak üzere, yakın yaşam arkadaşı tarafından ve / ya diğer aile bireyleri tarafından ev sınırlarının içinde ya da dışında olmasına bakılmaksızın kadına uygulanan şiddet” şeklindedir (UNICEF, 2000). Bir görüşe göre aile; hepsi doğum veya evlilik sonucu oluşan bir akrabalık ilişkisini paylaşan bireylerin oluşturduğu sosyal ve toplumsal bir yapılandırma. Bu bağlamda aile içi şiddetin mağdur ve faileri, bahsedilen bu akrabalık ilişkisi içindedirler. Var olan bu akrabalık ilişkileri içinde aile içi şiddetin eşe, çocuğa, aynı çatı altındaki kardeşe ve ebeveynlere karşı şiddet olarak tanımlanması mümkündür.

DSÖ tarafından 2005 yılında, kadına yönelik aile içi şiddet konusunda gerçekleştirilen çalışmada yakın ilişkilerde kadınların şiddet mağduru olma riskinin diğer tüm ortamlara göre çok daha yüksek olduğunun ve bu doğrultuda ev - aile olgusunun, dünyada birçok kadın için güvenli bir liman olarak kabul edilemeyeceğinin altı çizilmektedir²⁹. Yapılan çalışmalardan ortaya çıkan istatistikî verilerde bunu bu düşüncüyü doğrular gözükmektedir. Şöyle ki: Türkiye İstatistik Kurumunun Yaşam Memnuniyeti konulu yaptığı bir araştırmaya göre de kadınlar hem evde hem de sokakta erkeklere nazaran çok daha fazla güvenlik endişesi yaşamaktadırlar. Araştırma neticesine göre bireylerin % 80.8'i kendini evinde güvende hissetmekte, bu kişilerin % 17.8'i kendi evinde çok güvenli, % 12'lik kesimi ise orta güvende hissetmektedirler. Güvensiz ve çok güvensiz hissedenlerin oranı ise % 7.2'ye tekabül etmektedir. Cinsiyete göre değerlendirme yapıldığında ise kadınların erkeklere nazaran evde kendilerini çok daha az güvende hissettikleri dikkati çekmektedir. Kadınların % 10.5'i kendisini evde güvensiz ya da çok güvensiz hissederken erkeklerde ise bu oran % 3.8'e kadar gerilemektedir. Yine cinsiyete göre durum değerlendirildiğinde kadınlar, evde olduğu gibi sokakta da erkeklere nazaran kendilerini daha az güvende hissetmektedirler. Kadınların % 34.2'si kendini çevrede güvensiz ya da

²⁸ Bk., BAYDUR / ERTEM, ‘Kadına Yönelik Evlilik İçi Şiddetin Hukuki Boyutları’, TBB Dergisi, S.65, 2006, s.90-91.

²⁹ Bk.,LOGAR, R. (2006). Boşlukların Giderilmesi - İyi Niyetten İşbirliğine: Aile İçi Şiddetle Mücadelede Etkili Çok Kurumlu İşbirliği El Kitabı, Viyana: Avrupa Komisyonu Darphane Programı, s.1 vd.

çok güvensiz hissederken bu oran erkeklerde % 12.3'e düşmektedir. Çevrede güvenli ya da çok güvenli hissedenenlerin oranı kadınlarda % 47.1'e gerilerken erkeklerde bu oran % 70.9'u bulmaktadır³⁰. Yapılan araştırmalarda ortaya çıkan verilerden de anlaşılacağı üzere ülkemizde kadın için ev ya da sokak ortamı erkeğe nazaran çok da güvenli bir liman olarak görünmemektedir.

Aile içinde yaşanan şiddet; şiddete maruz kalanın büyük oranda kadın, uygulayanın ise erkek olduğu cinsiyetçi bir suçtur. Şiddet uygulayan erkek, çoğu durumda kadının kan bağı ile bağlı olduğu ya da güven ilişkisi içinde bulunduğu koca, partner, baba, kayınbaba, amca, dayı, oğul ve diğer erkek akrabalar olabilmektedir (UNICEF, 2000). Kadınların aile içi şiddete en fazla uğradığı ülkeler listesinde Türkiye hâlihazırda 9. sırada bulunmaktadır. Bu listeye göre, Türkiye'nin üzerinde başta Etiyopya olmak üzere sırasıyla Zambia, Tanzanya, Solomon Adaları, Kolombiya, Peru, Bangladeş, Samoa adaları gelmektedir. Görüldüğü üzere bu sıralamada bir Avrupa ülkesi olarak Türkiye ne yazık ki 3. Dünya ülkeleri görünümündeki Afrika ülkeleriyle ilk sıraları paylaşmakta aynı grupta yer almaktadır³¹. Görünen acı tablo şudur ki; 2008 yılında ülkemizde 20.383 kişi, 2009'da 26.132, 2010'da 29.334, 2011'in ilk dokuz ayında ise 25.596 kişi aile fertlerinin kötü muamelesine maruz kalmış ya da dayak yemiştir³².

D. Şiddet Uygulayan Kavramı

6284 sayılı Kanunun 2, Uygulama Yönetmeliğin ise 3. maddesinde şiddet uygulayan kavramının: bu Kanunda şiddet olarak tanımlanan tutum ve davranışları uygulayan veya uygulama tehlikesi bulunan kişileri' ifade ettiği belirtilmektedir. 4320 sayılı Kanun' un ilk halinde suçun faili olarak

³⁰ Bk. "Her 10 Kadından 1'i Evinde Kendini Güvende Hissetmiyor", Haber Türk Gazetesi, 1 Nisan 2013, s. 13.

³¹ 'Dayak Liginde İlk 10'a Girdik', Posta Gazetesi, 7 Mart 2012; Aile Bakanlığı'nın Türkiye genelinde 12.056 hanede 23.379 kişi ile yaptığı "Türkiye'de Aile Yapısı Araştırması"na göre çiftlerin boşanma sebebini % 27.3 oranıyla 'İlgisizlik ve sorumsuzluk', % 12'sini ev geçimi, % 11.7'sini aldatma ve % 11.4'ünü dayak ve kötü muamele takip etmiştir. Bk., 'İlgisizlik Ayırıyor', Takvim Gazetesi, 27 Şubat 2012, s.6; Bir boşanma sebebi olarak aldatma fiili İngiltere İstatistik Kurumu'nun yaptığı neden evli kalmıyoruz konulu bir araştırmaya göre ülkede gerçekleşen her 14 boşanmadan birinin gerekçesini oluşturmaktadır. Aldatan taraf ise genellikle erkekler olmaktadır. 'Neden Evli Kalmıyoruz', Haber Türk Gazetesi, 21 Nisan 2012, s.2.

³² 'Emniyetten Ürküten Rapor', Posta Gazetesi, 9 Aralık 2011, s.6.

‘kusurlu eş’, mağdurları olarak ise ‘diğer eş veya çocuklar veya aynı çatı altında yaşayan diğer aile bireyleri’ olarak gösterilmişti. Söz konusu düzenlemede 5636 sayılı Kanun ile yapılan değişiklik ile bu tanımlamaya diğer aile bireyleri ibaresi de eklenmek suretiyle ‘suçun faili, kusurlu eş veya diğer aile bireyleri’ olarak yeniden düzenlenmiş bu tanımlamayla suç faili kavramının kapsamı genişletilmiştir³³.

Şiddetin toplum yönetiminde merkezi bir konum taşıması ve eril (erkeğe has) bir değer olarak ülkemizde algılanması ölümü de yüceltmıştır. Öldüreni haklı, öleni de hak ettiği cezaya çarptırılmış olarak kurgulayan bu bakış açısı, şiddeti toplumun her kademesinde ve kurumunda yaygın bir olgu haline getirmiştir. Erkeklikle de ilişkilendirilen şiddet kolaylıkla kadına yönelmiştir. Bu anlayış sonucu kadın, erkeğin tayin ettiği kurallara ve rollere zorlanmış, sınırları aştığında ise şiddete maruz kalmış ve bu durum da makul olarak karşılanmıştır. Şiddet, kültürümüzde ne yazık ki yüceltilen bir değer olarak uzun bir süreden beri kabul görmektedir. Erkek egemen bir toplum anlayışının sonucu olarak, erkek her zaman şiddet uygulayabilme hakkına sahip, kadın da ona tabi bir varlık olarak kendine düşen payı almak zorunda kalan bir varlıktır. ‘Kadının sırtından sopayı, karnından sıpayı almak zorunda etmeyeceksin’ sözü de ülkemize has bu kültürel ortamın bir ürünüdür³⁴.

Şiddet uygulayan kişi kavramı konusunda yapılan bir çalışmaya göre, kadın cinayetlerinin % 70’i eşleri ya da sevgilileri tarafından gerçekleştirilmektedir³⁵. Bu gerçeği göz önünde tutan bir kısım akademisyen ve sanatçıya göre kadın cinayeti, mağdurlar tarafından yapılan bir adlandırma olup mağdurlar da sadece kadınlardan oluşmamaktadır³⁶. Taciz, tecavüz olayları ya da travesti cinayetlerinde

³³ Bk. UĞUR, Hüsametdin, s.336 vd.

³⁴ ‘Cehalet ve Faşizm’, Bugün Gazetesi, 27 Kasım 2012, s.7; Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformunun bildirisine göre, 2013 Eylül ayında 18 kadının erkekler tarafından öldürüldü. Kadınları öldüren erkeklerin % 33 koca, % 6’ sı eski koca, % 11 sevgilisi, % 11 eski sevgili, % 11 ise babasıdır. Kadınların % 22’ si ise katilini tanımamaktadır. En büyük cinayet sebebi ise, % 28 ile ayrılma - boşanmadır. Bunu sırasıyla: Kıskaçlık: % 22, Bilinmiyor: % 22, Kadının hayatına dair karar vermek istemesi: % 17, Reddetme: % 5.5, Ekonomik sebepler: % 5.5 oluşturmaktadır. ‘Eylülde 18 Kadın Öldürüldü’, Haber Türk Gazetesi, 6 Ekim 2013, s.4.

³⁵ Konuyla ilgi ayrıntılı bilgi için bk, ‘8Mart’ın 157. Yılında Dünya Kadınları Acı Çekmeye Devam Ediyor’, Star Gazetesi, 8 Mart 2014, s.12.

³⁶ Fransa’da yayınlanan ‘Philosophie Magazine’ dergisinin mayıs ayındaki kapak konusu ‘Kadınlar erkeklerden daha fazla mı ahlaklı? Konusu olmuştur. Araştırmaya göre

de³⁷ görülmektedir ki suçları işleyenlerin hepsi erkektir dolayısıyla kadın cinayeti kavramı yerine erkek cinayeti kavramının kullanılması çok daha uygun olacaktır³⁸.

E. Şiddet Mağduru Kavramı

Eski 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanunda 5636 sayılı Kanunla yapılan değişiklikle suçun mağduru kavramı, ‘eşlerden biri veya çocuklar veya aynı çatı altında yaşayan diğer aile bireylerinden biri veya mahkemece ayrılık kararı verilen veya yasal olarak ayrı yaşama hakkı olan veya evli olmalarına rağmen fiilen ayrı yaşayan diğer aile bireyleri’ şeklinde yeniden düzenlenmiştir.

Başta Anayasa olmak üzere ülkemizin taraf olduğu Uluslararası sözleşmeler, özellikle de Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi’yle 6284 sayılı Kanunun 2 ve Yönetmeliğin 3. maddesinde koruma altına alınan bireylerin kapsamı genişletilmiştir. Şöyle ki; tüm bu düzenlemeler dikkat alındığında, ‘mütekabiliyet ilkesi çerçevesinde

Fransa’da cinayetlerin %85’i, cinsel suçların yüzde 98’i erkekler tarafından işleniyor. Aile içi suçlarda kurbanların %84’ü ise kadındır. Bu rakamlardan sonra şu ilginç görüşe yer verilmektedir : ‘canlı türlerinin hiçbirinde, erkeklerin bu kadar dişiyi öldürmesi örneğine rastlanmaz. Çünkü hayvanlar, dişileri öldürmenin, o türün devamını tehlikeye sokacağını bilir’. Kadınlar neden erkeklere göre daha az suç işliyor? Hayatı koruma içgüdüsünden mi, erkeğe göre fiziki olarak daha güçsüz oluşundan mı yoksa daha erdemli olduğu için mi! 1971 yılında Stanford Üniversitesi’nde yapılan bir araştırmada öğrenciler 2 gruba ayrılmış ve bir gruptakilere mahkûm, ötekilerine gardiyan rolü verilmiş. İki-üç gün sonra feci bir durum ortaya çıkmış. Mahkûm rolü yüklenen öğrenciler giderek daha boyun eğen, sinmiş bir karaktere bürünürken gardiyan rolü yüklenenler giderek sadistleşmeye başlamışlardır. En ilginç sonuç ise her iki grup tada kız ve erkek öğrencilerin davranışları arasında bir farklılaşma gözlenmemiştir. Netice olarak gözlemlere gelince kadınlar sosyal hayata giderek daha fazla girdikçe görüyoruz ki, yok aslında birbirimizden farkımız hatta iş hayatında daha acımasız kadınlara da rastlamıyor değiliz. ‘Önce Kadınları Vurmak Lazım’, Hürriyet /Gündem Gazetesi, 1 Haziran 2012, s.19.

³⁷ ‘Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun tasarısı mecliste görüşülürken bir siyasi partinin transseksüeller, lezbiyenler, gay ve eşcinsellerin de koruma kapsamında tasarıya eklenmesine ilişkin bir öneri sunmuş ancak bu önerge kabul edilmemiştir. Bir siyasi tarafından tasarı da transseksüel kadın kadınlardan bahsedilmediğini belirterek trans kadın cinayetlerinin nasıl engelleneceği, cinsiyet kimliğinin yok sayıldığından bahisle kanunu eleştirmektedir. Bk. ‘Kadınlara en Güzel Hediye Meclisten’, Posta Gazetesi, 8 Mart 2012, s.19.

³⁸ ‘Kadın Cinayeti Değil Erkek Cinayeti Diyelim’, Haber Türk Gazetesi, 6 Mart 2013, s. 21.

uyruğuna bakılmaksızın, aile fertleri ve kadınla birlikte cinsiyeti ne olursa olsun kanunda şiddet olarak tanımlanan tutum ve o davranışlara doğrudan ya da dolaylı olarak maruz kalan veya kalma tehlikesi bulunanlar ile şiddetten etkilenen veya etkilenme tehlikesi bulunan kişiler şiddet mağduru olarak kanun tarafından korunacaktır' denilmektedir. Madde metninden de anlaşılacağı üzere, kanun koyucu şiddet mağduru tanımlamasında şiddetten mutlak surette etkilenme değil etkilenme olasılığını bile yeterli göreyerek koruma alanını genişletmiştir. Söz konusu bu korumadan yalnızca nikâh bağına dayalı aileler değil aynı çatı altında yaşayan müşterek çocuklar ve mağdurun babası ile birlikte sürekli yaşayan nikâhsız eşler / aileler de bu korumadan faydalanabileceklerdir³⁹.

II. KONUyla İLGİLİ DİĞER KAVRAMLAR

Günümüzde halen yürürlükte bulunan 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'un 'Tanımlar' başlığını taşıyan 2. ve Yönetmeliğin 3. maddesindeki düzenlemede; kanunda adı geçen kurumlarla birlikte şiddet, kadına yönelik şiddet, ev içi şiddet, şiddet mağduru ve şiddet uygulayan kavramları açıkça tanımlanmış bulunmaktadır. Bu kavramların tafsilatıyla incelenilip, anlaşılabilmesi için öncelikle bu kavramlarla yakından alâkalı olan aile, eş ve kadın, yasal ve yasal olmayan evlilik kavram ve kurumların da açıklığa kavuşturulması gerekmektedir.

A. Aile Kavramı

Aile kavramı, zamana, yere ve toplumdan topluma göre değişkenlik gösteren⁴⁰, tarihi gelişim süreci içerisinde değişik ilişkileri belirtmek üzere kullanılan bir kavramdır. Bir toplumun temel taşı olan, toplumun dirliğinin, düzenin ve barışın sağlanmasında etkin rol oynayan, toplumun

³⁹ Bk. Yargıtay 7.CD., 7.4.2009 T, 2006 / 3351 E., 2009 / 4849 K, Terazi Dergisi, Haziran-2009; UĞUR Hüsamettin, Uluslararası Sözleşmeler ve AİHM Kararları Işığında Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Gayri resmi Evlilikler Hakkında Yargıtay kararı (Sözleşmeler), Terazi Hukuk Dergisi, Yıl: 4, Sayı: 34, Haziran 2009.

⁴⁰ 'Osmanlı ailesi kavramı tıpkı Osmanlı kültürü kavramı gibi oldukça geniş bir anlamı ifade etmektedir. Her şeyden önce bu aile Türk ve Müslüman aile ile sınırlı olmayıp imparatorluk bünyesinde farklı coğrafya ve iklimlerde yaşamlarını sürdüren hangi sosyal kökenden ve dinden gelirse gelsin varlığı üyesi olduğu kompartımanın varlığıyla anlam kazanan zımni ya da Müslüman tüm unsurları içermektedir. Ve bu aile kuruluşundan itibaren çeşitli dönemlerde değişimler yaşamıştır'. TURAN, M.Sinan, 'Osmanlı Devletinde Aile Birliğinin Kuruluşu', MHB, Yıl 19 - 20, Sayı:1-2 /1999 - 2000, s. 936 vd.

gelişmesinde ve ilerlemesinde en önemli müesseselerden biri olan aile hususunda net bir tanım yapmak güçtür⁴¹.

Bu kavram, kimi zaman, bir soydan gelenleri, bir sülaleyi, kimi zaman, babaerkil bir yapı içerisinde yaşayan dede, nine, çocuklar, torunlar, torun çocukları, hizmetçiler, işçi ve bakıcılar, aşçı, bahçıvan, bekçi, şoför gibi kişilerin tümünden oluşan birliği⁴², kimi zaman ise, dar manada karı-koca ve çocukları⁴³ hatta sadece eşlerden oluşan bir birliği ifade etmek üzere kullanılmıştır⁴⁴. Medeni Kanun'un Aile hukukunu düzenleyen hükümleri göz önünde tutulduğunda, aile kavramının her üç anlamda da kullanıldığı görülmektedir⁴⁵. Çağımızdaki ailenin, Roma Hukukunun baba egemenliğine dayanan 'ev birliği' esasından farklı olarak⁴⁶ geçerli bir kadın-erkek beraberliğinin ve bunlardan doğan çocukların oluşturduğu doğal bir ilişki olan kan bağına (hısımlığına) dayandığı söylenebilir⁴⁷.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi de, ailenin öncelikle eşler ve çocuklardan oluştuğunu kabul etmektedir. Mahkemeye göre, bunların dışında, aile kavramı, dede ile torun gibi ailede önemli rol oynayan yakın hısımlar arasındaki ilişkileri de kapsamaktadır. Ayrıca, evli olmayan ana ile çocuk arasındaki ilişki de sözleşmenin 8. maddesi kapsamında aile olarak değerlendirilmiştir⁴⁸. Aile, kadın ve erkek olmak üzere iki ayrı,

⁴¹ AKINTÜRK, Turgut, Aile Hukuku, Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş 3. Bası, Ankara 1996, s.4 - 5.

⁴² MK.'un 'Ev Düzeni' kenar başlıklı 367. maddesinde bu anlamda yani en geniş anlamda aile düzenlenmiştir. Bu anlamdaki aile, Anayasa'nın 41. maddesinde belirtilen aileyi karşılamaktadır. Çünkü Anayasa'nın 41. maddesi, sadece dar ve geniş anlamda aileyi değil en geniş anlamda aileyi de koruma altına almaktadır. Bk., AYAN, s.19.

⁴³ Doktrinde 'velayet ailesi' olarak ta tanımlanan bu anlamdaki aile, MK.'un 282-363. maddeleri arasında düzenlenmiştir. Aile kavramının biraz daha modernleşmiş hali 'evlilik birliği' dediğimiz dar anlamda ailedir. Aile Konutu'nun nitelendirilmesinde söz konusu olan aile de, bu tanıma uyan ve yasal bir 'evlilik birliği' oluşturan ailedir. ŞIPKA, s.75, 77.

⁴⁴ Çocukların dâhil olmadığı bu anlamdaki aile 'Evlilik Hukuku' başlığı altında MK. 118 - 281. maddeleri arasında düzenlenmiştir. Bu hususta ayrıntılı bilgi için bk, FEYZİOĞLU, Feyzi Necmettin, Aile Hukuku, 2.B., İstanbul 1979, s.4 vd.

⁴⁵ Bk., MK.m.185, 186, 189 - 191, 195, 335, 367 - 370.

⁴⁶ Bu hususta ayrıntılı bilgi için bk., ŞAHİN, s.16 vd.; ÖZDAMAR, s.41 vd.

⁴⁷ ÖZDAMAR, s.41.

⁴⁸ Bk., AYAN, s.19, dn.66; AİHM 1986 tarihli Johnston kararından beri tutarlı ve yerleşik bir şekilde evlilik dışı yaşam beraberliklerinin m.8 anlamında bir 'aile' oluşturduğunu belirtmektedir. Nitekim anılan Johnston kararında Mahkeme, on beş yıldır evlilik dışı

karşıt cinsin sürekli bir birliktelik amacıyla oluşturdukları toplumun temelini teşkil eden toplumsal bir müessesedir⁴⁹. Aile müessesesinin, insanlığın iki ayrı, karşıt cinsinin birlikteliğinden oluşacağına dair bu temel kural⁵⁰, günümüzde birçok hukuk sisteminin aksine, bazı hukuk sistemlerince aynı cins kişilerin evlenmelerine müsaade edilmek suretiyle bu kuraldan ayrılırmıştır⁵¹.

birliktelik yaşamakta olan başvurucların bu birlikteliğinin ‘aile’ kavramına girdiğine hükmetmiştir. Yine, Keegan vakasında açıkça, m. 8’deki aile kavramının sadece evliliğe dayanan birlikteliklere hasredilemeyeceği, çiftlerin birlikte yaşadığı de facto aile ilişkilerini de içerdiği belirtilmiştir. AIHM, X,Y ve Z davasında önceki içtihadını tekrarladıktan sonra evlilik dışı bir yaşam birlikteliğinin m.8 anlamında ‘aile’ teşkil edip etmediğinin belirlenmesinde: çiftlerin birlikte yaşayıp yaşamadığı, ilişkilerin uzunluğu, birbirine olan bağılıklarını örneğin, birlikte çocuk sahibi olarak ya da diğer yollarla gösterip göstermedikleri ölçütlerinin dikkate alınacağını ifade etmiştir. Bu konuyla ilgili olarak ayrıntılı bilgi için bk., ‘Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararlarında Kadına Karşı Aile İçi Şiddet Olgusu ve Bununla Mücadele Yaklaşımları’, Gülay Aslan Öncü, Ceza Hukukunda Kadının Şiddete Karşı Korunması, Koç Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuka Genç Yaklaşımlar Saygı Konferansı, Seri No: 1 Ceza Hukuku, s.46 vd.

⁴⁹ Evlenme iki ayrı cinsin birleşmesini ifade ettiğinden, hukukumuzda göre, aynı cinsten iki kişinin birleşmesiyle evlilik doğmaz. MK..m.134 de ‘birbirleriyle evlenecek erkek ve kadından’, daha sonraki maddelerde ise erkek ve kadının evlenmesinden ve yapacakları işlemlerden söz edilir. Bu düzenlemelerden çıkan dolaylı anlam, bu birliğin karşıt iki cins arasında kurulacağını ortaya koymaktadır. Bu nedenle aynı cinsten kişiler arasında yasada belirtilen diğer tüm koşullar yerine getirilip yetkili memur önünde nikâh kıydırılrsa dahi ortada yasal bir evlilik bulunmaz. Hukukumuzda göre bu durumda yok bir evlenme söz konusu olur ve bu birleşmeden hiçbir hukuki sonuç doğmaz. (ZEVKLİLER/HAVUTÇU, s.266 - 267). Kanaatimizce, evlilik gibi, aile hukukunun esasını oluşturan evlilik müessesesinin diğer müesseselerden farklı olarak kapsamlı bir tanımının yapılp, açıkça unsurlarının belirlenmemiş olması kanun yapma tekniği bakımından bir eksiklik teşkil etmektedir.

⁵⁰ “Aileden söz edebilmek için ‘karşı cinslere’ mensup iki kişinin bir kadın ve erkeğin bir araya gelmeleri gerekir (Evlilik Birliği)-TMK.m.185/1). Bu birliğin tüzelkişiliği yoktur. Eşler arasında hısımlık da doğmaz. Ne var ki bu birlikteliğin dünyaya gelmelerine vesile olduğu kişiler (altsoy) arasında ve bu altsoy ile bir araya gelen erkek ve kadın arasında hısımlık doğar. Bu birliğin kurtulmuş sayılabilmesi için Pozitif Hukuk sistemlerine göre belirlenen bir şekil, bir alenileşme unsuru da aranmaktadır (TMK.m.185/1). HATEMİ/KALKAN/OGUZTÜRK, Aile Hukuku, 2.Bası.,İstanbul 2013, s.3.

⁵¹ Almanya da 2001 tarihinde kabul edilen bir kanunla, eşcinsellerin birbirleriyle evlenmelerine müsaade edilmek suretiyle birliktelikleri yasal hale getirilmiştir. Bu husustaki eleştiri için bk, HATEMİ/SEROZAN, Aile Hukuku, İstanbul 1993, s.6.

Kanaatimizce bu kabul, aile müessesinin kutsallığını ve işlevini bertaraf eden⁵² genel ahlak anlayışına aykırı, toplumun ve insanlığın geleceğini son derecede olumsuz yönde etkileyebilecek nitelikte bir anlayış olup, Türk hukuk sisteminde olduğu gibi birçok hukuk sistemince de tasvip görmemiştir. Aile bir toplumun esasını teşkil eder. Feyzioğlu'na göre⁵³ 'aile esasına dayanmayan bir toplum, harçsız yapılmış bir bina gibidir; en küçük bir sarsıntıya dayanamaz; öyle bir toplumda yaşayan insanlar, rüzgârın esintisine göre yön değiştiren, sokaklarda sürüklenen yapraklar gibidir. Bu tür kişilerin oluşturduğu toplumlar ise, düzenden, faziletten, ümit ve çalışma azminden yoksun olurlar⁵⁴.

Çağdaş toplumlar aileye ve kadına her zaman önem vermişler ve bu hususta gerekli düzenlemeleri yapmışlardır. Türk kanun koyucusu da Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 41. maddesinde; 'Aile Türk toplumunun temelidir. Devlet, ailenin huzur ve refahı ile özellikle ananın ve çocukların korunması ve aile planlamasının öğretimi ile uygulanmasını sağlamak için gerekli tedbirleri alır; teşkilatı kurar' diyerek güçlü bir devletin ve toplumun oluşmasında ailenin önemini ve bunun için Devletin aile ile ilgili sorumluluğu vurgulanmıştır⁵⁵.

B. Eş ve Koruma Kapsamı Altındaki Kadın Kavramı

Medeni Kanun'un 185. maddesi hükmüne göre, evlenmeyle eşler arasında evlilik birliği kurulacağından, taraflar ancak evlenme işleminin yapılmasından itibaren eş sıfatını kazanırlar⁵⁶. Bu sebeple de, nişanlılar

⁵² Feyzioğlu'na göre, 'ailenin üç tür işlevi bulunmaktadır. Birincisi, kadın ile erkeğin yasal birleşmesi ve neslin devamının sağlanması, ikincisi, ekonomik işlevi olup aile bireylerinin geçinme, oturma, yeme-içme, eğitim ve giyim gibi ihtiyaçlarına cevap vermek ve nihayet ahlaki bir işlev olarak yetişen çocukların iyi bir eğitim ve görgü süzgecinden geçirilerek büyütülmesini sağlamak amacını taşımaktadır', Bk., FEYZİOĞLU, s.2; Kanaatimizce, bu işlevlere, bir devletin ve toplumun ilelebet yaşayabilmesi için elzem olan, vatanını ve milletini sevip, koruyan, erdemli bir gençliğin yetiştirilmesi ve bu ülkeye kazandırılması yönündeki ailenin toplumsal işlevi de eklemek gerekir. Zira aile toplumun bir temel taşı olarak, gençliğin söz konusu tarzda yetiştirilmesin de bir okul işlevi görmektedir.

⁵³ Bk., FEYZİOĞLU, s.1.

⁵⁴ Aile müessesesi, önemi ve tarihi gelişimi hakkında ayrıntılı ilgi için Bk., AKINCI, Şahin, Medeni Kanunda Kadın ve Aile, GÜHFD, Haziran - Aralık 2004, C.VIII, 1-2; ŞIPKA, s.1 vd.; FEYZİOĞLU, s.11 vd.

⁵⁵ AKINCI, s.18.

⁵⁶ Bk., ŞIPKA, Şükran, Aile Konutu İle İlgili İşlemlerde Diğer Eşin Rızası, 2. Bası, İstanbul 2004, s.76.

arasında ve evlilik dışı birlikte yaşamalarda, tarafların kanunen eş sıfatı bulunmamaktadır. Ancak 6284 sayılı Kanun bakımından koruma altındaki kadın sadece evlenme işleminin yapılmasından sonra eş sıfatı kazanan kadından ibaret değildir⁵⁷. Kanunun Uygulama Yönetmeliğinin tanımlar ve kısaltmalar başlığını adını taşıyan 3. maddesinin j. fıkrasında ‘korunan kişi’ tanımlamasında yer alan düzenlemede “tedbir kararı kapsamında korunan şiddet mağduru⁵⁸ ve varsa beraberindeki çocukları, aile bireylerinin ve tek taraflı ısrarlı takip mağdurlarının da” koruma altında olduğu ifade edilmiştir. Keza, ‘Kadınlara Karşı Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Sözleşmesi’nin tanımlar başlığını taşıyan 3. maddesinin f. fıkrasındaki düzenleme uyarınca kadın ibaresi 18 yaş altı kız çocuklarını da kapsadığından, söz konusu korumadan on sekiz yaş altı çocuklarda kadın sıfatıyla yararlanabileceklerdir.

C. Yasal ve Yasal Olmayan Evlilik Kavramı

Medeni Kanun’un 185. maddesi hükmünce, evlenmenin akdedilmesiyle birlikte eşler arasında bir ‘evlilik birliği’ kurulur. Bu birlik, eşlere çeşitli haklar tanımakla birlikte bir takım yükümlülükler de yükleyen, tüzel kişiliği bulunmayan buna mukabil çeşitli mülahazalarla hem Anayasa hem de Medeni Kanunda özel olarak korunan bir birlikteliktir⁵⁹.

Evlenme neticesinde eşler arasında kurulan bu birlikteliğin hukuki niteliğine ilişkin doğrudan bir düzenleme bulunmamaktadır. Bununla birlikte, evlilik birliğine ilişkin hükümlerden, söz konusu birliğin niteliği

⁵⁷ “Ankara’da yaşayan Ayşe PAŞALI isimli bir kadın, boşandığı eşinden ölüm tehdidi almış korunması amacıyla başvurduğu mahkeme ise evlilik sona erdiği için kadına koruma sağlanamayacağına karar vermiştir. Adı geçen kadın 17 Aralık 2010 tarihinde kocası tarafından öldürülmüştür. Yeni kanunda Ayşe PAŞALI örneğinden hareket edem kanun koyucu kanuna koyduğu özel bir madde ile ‘şiddet gören kadının koruma altına alınabilmesi için ‘evlilik bütünlüğünün devam etmesi’ şartının aranmayacağı, boşanmış olsalar dahi nişanlı olanlar ve yakın aile ilişkisi içerisinde yaşayanların da koruma altına alınabileceğini düzenlemiştir. Söz konusu bu düzenleme toplumda Ayşe PAŞALI maddesi diye anılmaktadır. Bk., ‘Şiddete Kelepçe’, Posta Gazetesi, 20 Temmuz 2011, s.13; ‘Her şey Onunla Başladı’, Posta Gazetesi, 8 Mart 2012, s.19.

⁵⁸ “Ankara 11. Aile Mahkemesi Ailenin Korunmasına Dair Kanun’ un hükümlerinin, nikâhsız yaşayan eşler arasında da uygulanmasına dönük bir karar vermiştir. Bu konuda ayrıntılı bilgi ve eleştiri için Bk. Sabah Gazetesi, 9 Aralık 2011, s. 22.

⁵⁹ Bk., T.C. Anayasası m. 41; TMK.m.118 - 281.

çıkarılabilir⁶⁰. Evlenmenin hukuki mahiyeti hakkında doktrinde birbirinden farklı üç görüş ileri sürülmektedir.

Sözleşme (akit) görüşünü savunan yazarlara göre evlenme de, diğer sözleşmelerde olduğu gibi, tarafların birbirine uygun ve karşılıklı iradeleri ile oluştuğuna, bundan da hak ve borçlar doğduğuna göre, onu da sözleşme saymak gerekir. Ancak bu sözleşmede borçlar hukuku nitelikli sözleşmelerde esas olan parasal özellik bu sözleşmede bulunmadığından bu sözleşmeyi ‘kendine özgü bir aile hukuku sözleşmesi’ olarak kabul etmek gerekir.

Şart - tasarruf adı verilen diğer bir görüşe göre ise, evlenmenin kuruluş koşulları, hukuki sonuçları ve sona ermesini yasa belirlediğinden, eşler sadece iradelerini açıklamakta ve neticesinde isteklerine bağlı olmaksızın yasanın belirlediği statü ve koşullara tabi olmaktadır.

Nihayet bizimde katıldığımız kurum (müessese) görüşüne göre ise, evlenme ile birlikte aile denilen kurum meydana gelmekte ve bu kurumun, aileyi meydana getiren eşlerden bağımsız bir varlığı ve çıkarları bulunmaktadır. Evlenmeyle birlikte eşler, bu birlik içerisinde artık kendi arzu ve isteklerine göre değil, kurumun çıkarları doğrultusunda davranmak zorundadırlar. MK.’un 185 ve devamı madde hükümlerinde bu yükümlülük, her iki eşe birlikte yüklenmiş asli bir yükümlülüktür.

Aile hukukuna hâkim olan temel ilkeler, özellikle ‘ailede birlik, devletin müdahaleciliği ve düzenleme serbestisinin bulunmaması’ ilkeleri ile birlikte, evliliğin birlik olma niteliğinin ön plana çıkarıldığı MK.’un 185, 186, 188, 189, 192, 195-201. madde hükümleri hep birlikte göz önünde tutulduğunda, bu görüşün, evliliğin hukuki mahiyetinin izahında daha tutarlı bir görüş olduğu söylenilebilir⁶¹.

Evlilik birliğinin kurulması, çeşitli hukuk sistemlerinde dini nikah, resmi nikah şeklinde farklı şekil şartlarına tabi kılınmıştır. Hatta bazı hukuk sistemleri, şekil şartı aramaksızın, ‘fiili evlilik, evlilik dışı yaşam birlikteliği, serbest birleşme, nikâhsız beraberlikler’ şeklinde isimlendirilen tarafların bu tür birlikteliklerine de, evlilik birliğine ilişkin hukuki sonuçlar bağlamışlardır⁶². Türk hukuk sistemi, evliliği resmi şekle

⁶⁰ AYAN, Serkan, Evlilik Birliğinin Korunması, Ankara 2004, s.14.

⁶¹ Bu hususta Bk., ZEVLİLİLER/HAVUTÇU, Yeni Medeni Kanuna Göre Medeni Hukuk, Ankara 2002, s.220 vd.; AYAN, s.14 vd.

⁶² Bk., KÖTELİ, M.Argun, Evliliğin Hukuki Niteliği ve Evlilik Dışı Beraberlikler, İstanbul 1991, 99 vd., 134 vd.; Eski Roma Hukukunda evlenme monogram evliliklerdir. Evlenme de

tabi kıldığından bu tür birliktelikler, özellikle ülkemizde sıkça karşılaşılan imam nikâhı evlilikler, yasal olmayan evlik statüsündedirler. Ancak kanun koyucu, bu tür birlikteliklere de tamamen kayıtsız kalmamıştır. Özellikle fiili beraberlikler neticesinde, evlilik dışı doğan çocukların neseplerinin idari yoldan düzeltilmesine ilişkin yasalar çıkarmak suretiyle, bir bakıma bu tür beraberliklere yasal neticeler bağlamıştır⁶³.

Aileyi; kadın, çocuk ve diğer aile bireylerini şiddetten korumayı hedefleyen 6284 sayılı Kanun'un tanımlar başlığını taşıyan 2. maddesinin e. fıkrası hükmü gereğince kanun koyucu, adı geçen kanunda şiddet olarak tanımlanan tutum ve davranışlara doğrudan ya da dolaylı olarak maruz kalan veya kalma tehlikesi bulunan her kişi ve şiddetten etkilenen veya etkilenme tehlikesi bulunan herkesi şiddet mağduru olarak kabul etmektedir. Kanun koyucunun bu kabulünden hareketle, kişinin yasal veya yasal olmayan bir evlilik bağıyla kurulan bir ilişkinin tarafı olup olmamasının onun kanun kapsamında korunması bakımından herhangi bir önemi bulunmamaktadır⁶⁴.

nişanlanma gibi, şekle bağlı değildir. İsteğe bağlı (rıza) bir sözleşmedir. Roma hukukunda evlilik genellikle manus'lu ve manus'suz evlilik diye ikiye ayrılmıştır. Ancak Roma Hukukunda evliliğin tek bir yolu vardı, o da tarafların consensus'una (niyetine, uyuşmasına) dayanan evlilikti. Manus gibi başka bir unsur kendiliğinden evlilik ile ilgili değildi. Kadının başka birisinin – bilhassa malvarlığı bakımından – ailesine girmesiydi. Buna bir nevi adaptio gözü ile bakılabilir. Bk., ÇELEBİCAN, Özcan KARADENİZ, Roma Hukuku, 3.Bası, Ankara 1986, 215 vd. ; ÖZDAMAR, Demet, Türk Hukukunda Özellikle Türk Medeni Kanunu Hükümleri Karşısında Kadının Hukuki Durumu, Ankara 2002, s. 44-45; AKINCI, Şahin, Medeni Kanunda Kadın ve Aile, GÜHFD, Haziran - Aralık 2004, C.VIII, 1 - 2, s.20 - 21.

⁶³ Af yasaları olarak ta adlandırılan ve sonuncusu 16.05.1991 tarihinde yürürlüğe giren ve 3716 sayı ile çıkarılan yasada '... karı - koca gibi birlikte yaşama iradelerinin varlığı ve bunun dışı yansımaları biçimi' esas alınmıştır. Bk., KÖTELİ, M.Argun, Evliliğin Hukuki Niteliği ve Evlilik Dışı Beraberlikler, İstanbul 1991, s. 109; ŞİPKA, s.77.

⁶⁴ '4320 sayılı kanun'da sadece eş, çocuk, aynı çatı altında yaşayan diğer aile bireyleri, mahkemece ayrılık kararı verilen veya yasal olarak ayrı yaşama hakkı olan veya evli olmalarına rağmen fiilen ayrı yaşayan aile bireylerinden birinin şiddete maruz kalması halinde Kanun uygulama alanı bulacak idi. Bu durumun özellikle serbest birleşme olarak ifade edilen nikâhsız birliktelikler bakımından ciddi sorunlar yarattığını belirtmek gerekir. Bu anlamda 6284 sayılı Kanun'un yaklaşımı daha isabetlidir. BACAĞIZ, Pınar, 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının Korunması', Ceza Hukukunda Kadının Şiddete Karşı Korunması, Koç Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuka Genç Yaklaşımlar Saygı Konferansı, Seri No: 1 Ceza Hukuku, s.18.

III. Genel Olarak Ulusal ve Uluslararası Hukukta Kadına Yönelik Şiddete İlişkin Kanuni Düzenlemeler

A. *Türk Hukukunda*

Ailenin ve kadının korunmasına ilişkin son düzenleme olan 6286 sayılı Kanun, 4 maddelik eski kanuni düzenlemeden farklı olarak, 1'i geçici olmak üzere toplam 25 maddeden müteşekkil, ayrıntılı bir düzenlemedir⁶⁵. Söz konusu bu düzenleme, 08.03.2012 tarihinde kabul edilip, 28239 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Birinci bölümde ilk iki madde düzenlemesinde; Amaç, Kapsam, Temel İlke ve Tanımlar, İkinci bölümde; Koruyucu ve önleyici tedbirlere ilişkin hükümler (m. 3-13), Üçüncü bölümde ise Merkezlerin Kurulması, Destek Hizmetleri ve Kurumlar arası koordinasyon (m.14 vd), yürürlük ve yürütme hususları düzenlenmiş bulunmaktadır. Amaç başlığını taşıyan 1. madde düzenlemesinde, kanunun amacının, kanunda öngörülen kişilerin korunması ve bu kişilere yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla alınacak tedbirlere ilişkin usul ve esasların düzenlenmesi olduğu ifade edilmektedir. Bu amaçla 18 Ocak 2013 tarih, 28532 sayılı Resmi Gazete de 5 bölüm 47 maddeden oluşan 6284 sayılı Kadının Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanuna İlişkin bir de uygulama yönetmeliği neşredilmiştir.

Kanunun 2. maddesinde şiddet ve türleri tanımlanmış, şiddete ilişkin olarak 3. maddede öngörülen koruyucu ve önleyici tedbirlerden bir veya birkaçını birlikte alma görevi mülki amire verilmiştir. Ancak gecikmesinde sakınca bulunan hallerde evrakın en geç kararın alındığı tarihi takip ilk iş günü içerisinde mülki amirin onayına sunmak kaydıyla madde 2 fıkra 1' (a) ve (ç) bentlerinde yer alan tedbirler ilgili kolluk amirince de alınabilecektir. Mülki amir tarafından 48 saat içerisinde onaylanmayan tedbirler kendiliğinden kalkacaktır. Aile mahkemesi hâkimi tarafından verilen kararlar koruyucu ve önleyici tedbir kararları olmak üzere iki kısımdır⁶⁶. Hâkim, korunan kişilere ilişkin olarak kanunun

⁶⁵ Kabul tarihi: 08.03.2012

⁶⁶ Koruyucu tedbir kararları, şiddete uğrayan veya uğrama tehlikesi bulunan kadınların, çocukların, aile bireylerinin ve tek taraflı ısrarlı takip mağduru olan kişilerin korunması amacıyla verilen kararlardır. 4320 sayılı kanunda koruyucu tedbir kararlarına yer verilememişken 6284 sayılı Kanun'un 3. maddesinde mülki amir, 4. maddesinde ise aile mahkemesi hâkimi tarafından verilebilecek koruyucu tedbir kararları örnek kabilinden sayılmıştır. Önleyici tedbir kararları ise ancak hâkim tarafından şiddet uygulayan kişiler hakkında verilebilen kararlardır. Koruyucu tedbir kararları, şiddet mağdurlarını

4. maddesinde öngörülen ‘koruma tedbirlerinden’ yine aynı şekilde 5. madde de öngörülen (a-ı) ‘önleyici tedbirlerden’ birine ya da birkaçına karar verebilecektir. Gecikmesinde sakınca bulunan hallerde (a-d) bentlerinde yer alan tedbirler ilgili kolluk amirince alınabilecek ancak bu evrak en geç kararın alındığını izleyen ilk iş günü içinde hâkimin onayına sunulacaktır. Hâkim tarafından 24 saat içerisinde onaylanmayan tedbirler kendiliğinden kalkacaktır. Hâkim söz konusu tedbirlerle birlikte 5295 sayılı Çocuk Koruma Kanununda yer alan koruyucu, destekleyici tedbirler ile 4721 sayılı TMK.’da velayet⁶⁷, kayyım, nafaka ve kişisel ilişki kurulması hususlarında karar de verebilecektir. Şayet şiddet uygulayan, ailenin geçimini sağlayan yahut katkıda bulunan biri ise MK. hükümlerine göre nafakaya hükmedilmemiş olması kaydıyla, mağdurun yaşam düzeyi göz önünde tutularak mağdur tarafından talep edilmemiş olsa dahi mağdur için tedbir nafakasına hükmedebilecektir.

Söz konusu tedbir kararı, ilgilinin, Bakanlık ya da kolluk görevlilerinin ya da Cumhuriyet savcısının başvurusu üzerine verilebilir. Tedbir kararının süresi ilk defasında en fazla 6 aydır. Bu kararlar en çabuk en ulaşılabılır yer hâkiminden, mülki amirden ya da kolluk biriminden talep edilebilecektir. Ancak şiddetin devamı ya da uygulanma tehlikesinin devam edeceğinin anlaşıldığı hallerde resen, korunan kişinin ya da Bakanlık veya kolluk kuvvetlerinin talebi üzerine tedbirlerin süresinin veya şeklinin değişmesine, kaldırılmasına veya aynen devamına karar verilebilecektir. Koruyucu tedbir kararının verilebilmesinde şiddetin uygulandığı hususunda delil veya belge aranmayacaktır. Önleyici tedbir kararı kanunun amacını tehlikeye düşürmeyecek şekilde, gecikmeksizin

korumaya yönelik iken, önleyici tedbir kararları şiddet uygulayanın şiddetini önlemek veya şiddetin tekrarlanmamasını sağlamaya yöneliktir. Bu hususta ayrıntılı bilgi için bk., UĞUR, Hüsamettin, (Kadın), s.350 vd.

⁶⁷ “Velayet; küçüklerin ana ve babalarının ortaklaşa eğitim, nerde bulunmalarını belirleme, gözetim ile bakım konularında hak ve görevlerini içeren bir durumdur. Velayet bir hak olduğu kadar ana babaya bir de görev yüklemektedir. Ana - babanın, çocuğun gelişimini, psikolojisini, yaşamını, sağlığını etkileyebilecek tutum ve davranışlardan kaçınmaları gerekir. Bu hak gereği gibi yerine getirilmediği takdirde devletin müdahale hakkı bulunmaktadır. Çocuk Koruma Kanunu hükümleri gereğince, çocuğun öncelikle kendi aile ortamında korunmasını sağlamaya yönelik danışmanlık, eğitim, sağlık, barınma konularında alınacak tedbirleri ihtiva etmektedir. TMK. hükümleri gereğince anne babadan ayırma ise çocuğun korunması için uygulanan en ciddi önlemdir.” Bu konuda ayrıntılı bilgi için bk.,İNCEOĞLU, Burçe, ‘Aile İçi Şiddet ve Velayet’, Hukuk Gündemi, Bahar 2007, S.7, s.89 vd.

verilmek zorundadır. Tedbir kararı korunan kişiye ve şiddet uygulayana tefhim ve tebliğ edilir. Bu tefhim ve tebliğ işlemlerinde tedbir kararlarına aykırılık halinde şiddet uygulayan hakkında zorlama hapsinin⁶⁸ uygulanacağı ihtar yapılır. Bu kararlara tefhim ve tebliğ tarihinden itibaren iki hafta içinde ilgiler tarafından aile mahkemesine itiraz edilebilir. İtiraz halinde verilen karar kesindir. Tedbir kararlarının uygulanmasında hâkim kararı ile teknik araç ve yöntemler kullanılabilirse de bu suretle kişilerin ses ve görüntülerin dinlemesi, izlenmesi ve kayda alınması yasaktır. Tedbir kararın gereklerine aykırı hareket⁶⁹ başka bir suç oluştursa dahi ihlal edilen tedbirin niteliğine göre ihlalde bulunan kişiye üç günden on güne kadar zorlama hapsi⁷⁰ cezası verilebilecek, her tekrarı

⁶⁸ Zorlama hapsi ya da tazyik hapsi, disiplin hapsi gibi cezalar içeren hükümler CMK' nun 60 ve 203. maddeleri ile HMK' nun 151/2 ve 253/2. Maddelerinde mevcut olup tanıklıktan veya yeminden sebepsiz çekinen tanığa ve duruşmanın düzenini bozan kişilere disiplin hapsi öngörülmüştür. İşte 6234 sayılı Kanunda da şiddet uyguladığı için hakkında tedbir kararı verilen kimsenin bu karara aykırı hareket etmesi halinde fiili bir suç oluştursa dahi ihlal edilen tedbirin niteliğine ve aykırılığın ağırlığına göre hâkim kararıyla zorlama (tazyik) hapsine tabi tutulabilecektir. Zorlama hapsine tabi tutulan husus ise tedbire, koruma kararına aykırı davranmaktır. Zorlama hapsine karşı bir kanun yolu (itiraz) veya başka türlü bir denetim mekanizması öngörülmemiştir. Kanun koyucu eğer zorlama hapsinin herhangi bir kanun yoluna tabi olmamasını düşünüyorsa bunu açıkça belirtmeliydi. Zira hukukta açıklık ve belirlilik ilkesi çok önemlidir. Bu hususta ayrıntılı bilgi için bk., UĞUR, Hüsamettin, s. 119 vd.

⁶⁹ “4320sayılı Kanun’da suç olarak düzenlenen tedbir kararına aykırılık, 6284 sayılı Kanun ile suç olmaktan çıkarılmış, yerine zorlama hapsi getirilmiştir”. UĞUR, Hüsamettin, (Kadın), s.342.

⁷⁰ “Kişinin belirli bir yükümlülüğe aykırı davranmamak konusunda kural olarak mecburiyeti bulunmamaktadır. Ancak kişi, bazı durumlarda bir yükümlülüğe uygun davranmaya belli ölçüde icbar edilebilmektedir. Böyle bir icbar yükümlülüğü nitelikte 6284 sayılı Ailenin Korunması Kanununun tedbir kararlarına Aykırılık başlığını taşıyan 13. maddesinde öngörülmektedir. Şiddet uygulayan kişinin fiili suç oluştursa dahi bu zorlama hapsi yine de uygulanacak kişi hakkında soruşturma ve kovuşturma yapılabilecektir. Bu hapse ise ancak aile hâkimi karar verebilecektir. Bu kararlar, Cumhuriyet başsavcılığınca yerine getirilir ve bu kararlar Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının ilgili il ve ilçe müdürlüklerine de bildirilir. Zorlama hapsi bakımından bir zamanaşımı süresi öngörülmemiştir. Bunun ifade ettiği anlam şudur: Kişinin belli bir yükümlülüğü yerine getirmemesi halinde, bu yükümlülüğe uygun davranmasını sağlamak amacıyla hakkında zorlama hapsine karar verilmektedir. Bu bakımdan kişiye yüklenen yükümlülük devam ettiği sürece bu yükümlülükle ilgili olarak hakkında zorlama hapsine karar verilebilecektir’. Bu konu hakkında ayrıntılı bilgi için bk., ÖZGENÇ, İzzet, ‘Şiddet Uygulayan Kişinin Zorlama Hapsine Tabi Tutulması’, Kazancı Hukuk Dergisi, Yıl: Ekim 2012, C.8, S.97 - 98, s.59 vd.

halinde ihlal edilen tedbirin niteliği ve aykırılığına göre bu zorlama süresi 6 ayı geçemeyecektir⁷¹.

Adı geçen Kanun şiddet gören kadın ve aile bireylerinin korunmasına yönelik önemli yenilikler getirmiştir⁷². Şöyle ki bu Kanunla; Töre cinayetlerinin önlenmesine yönelik etkili tedbirlerin alınmış ve etkin kurumsal yapılar oluşturularak kadınlara karşı her türlü ayrımcılığın ortadan kaldırılmasına yönelik katkılar sağlamıştır. Son Anayasa değişikliği ile kabul edilen kadınlara ilişkin pozitif ayrımcılık düzenlemesinin hayata geçirilmesi için tedbirler alınarak, şiddet mağdurlarına ve çocuklarına, ‘maddi yardım ve ücretsiz sağlık yardımı’ yapılmış, şiddet mağdurlarına 7 gün 24 saat esasına göre hizmet veren ‘Şiddet İzleme Merkezleri’ kurulmuştur. Amaca ulaşabilmek için bu kanunla, koruyucu tedbir kararlarına aykırı davranan, şiddet uygulayan veya uygulama ihtimali olan kişinin zorlama hapsine tabi tutulabileceği⁷³, sosyal güvencesi olmayan şiddet mağdurları ile şiddet uygulayan ya da uygulama ihtimali bulunan kişilerin rehabilitasyon ve tedavi hizmetlerinden yararlanmasına karar verilenlerin sağlık giderlerinin de

⁷¹ Kanunda öngörülen tedbirlere ilişkin esaslar hakkında ayrıntılı bilgi için bk., BACAŞIZ, 20 vd.; NUHOĞLU, s.71 vd.

⁷² Bununla birlikte Şiddete Son Kadın Platformu’nu oluşturan 237 kadın örgütü, Mecliste kabul edilen şiddet yasasını yeterli bulmadıklarını, uğradığı aleyhte yapılan değişikliklerden şu gerekçelerle rahatsız olduklarını basına ilan etmişlerdir. ‘Öncelikle Yasanın adının kadın değil aileyi koruma üzerine düzenlenmiş olması, şiddete uğrayan kadınların tek adımda yardım ve korunma alabileceği 7 gün 24 saat ve tek adım ilkesiyle çalışacak merkezlerin teşkilat, görev ve kadrolarının kadın örgütlerinin talepleri doğrultusunda düzenlenmemiş olması, yasa da sığınaklar ve cinsel şiddet kriz merkezlerinin yer almamış olması; kadın örgütlerinin şiddet ve cinayet davalarına müdahillüğünün kabul edilmemiş olmasını eleştirerek itiraz yasa üzerinde mutabık kalınan noktalarda artık herhangi bir değişiklik yapılmamasını talep etmişlerdir. Bk., ‘Yetmez Ama Evet’, Posta Gazetesi, 8 Mart 2012, s.19.

⁷³ “... mahkemenin mehabetine (saygınlığına) ters davranan kişiler için hakim bir tedbir olarak bu kişilere disiplin cezası olarak zorlama hapsi verebilmesi anlayışı yasa da ayrıntılı olarak düzenlenmiş olmasa da, 6284 sayılı yasa da aile hakimlerine bir tedbir türü olarak bu seçenek tanınmış bulunmaktadır. Kadına karşı şiddetin önlenmesinde bu tedbir şüphesiz önemli bir adımdır. Zira bunun mevzuatımıza girmesi şiddete karşı mücadelenin etkinlik kazanması yönünden çok açık bir anlayışı simgelemektedir. Ancak AİHM kararlarına göre m.5 anlamında AİHM içtihatlarını hâkimin dikkate alması gerekir”. TEZCAN, Durmuş, Oturum Açılış Konuşması Metni, Kazancı Hukuk Dergisi, Yıl: 2012, C.8, S.97-98, Ekim 2012, s.47.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından karşılanacağı düzenlenmiştir⁷⁴.

B. Uluslararası Hukukta

Tarihin en eski çağlarından beri var olan kadına yönelik şiddetin bir sorun olarak görülüp, önlenmesi ve mağdurun korunmasına dair hukuki düzenleme ve toplumsal bilinçlendirme çalışmalarının başlaması dünyada uzak değil, yakın tarihlerde 1970’li yıllardan sonra başlamaktadır. İnsan haklarının evrensel bir değer olarak tanınması ve geliştirilmesiyle birlikte dünyada olduğu gibi ülkemizde de ailede ve toplumda kadınlara karşı her türlü ayrımcılığın kaldırılması çalışmaları başlatılmış; uluslararası sözleşmelere taraf olunmuş ve bu konuda iç hukukta da bir takım düzenlemeler yapılmıştır. Kadına yönelik şiddet konusunda dünya genelinde, uluslararası alanda en önemli farkındalık 25 Kasım 1960 tarihinde yaratılmıştır. Şöyle ki: Dominik Cumhuriyeti’nde diktatörlüğe karşı mücadele eden üç kız kardeş (Mirabel Kardeşler) tecavüz edilerek öldürülmüş ve bu bir trafik kazası gibi gösterilmiştir. Durumu öğrenip 1981 yılında Latin Amerika ve Karayipler’den gelen kadın grupları bu tarihi “Kadına Yönelik Şiddete Hayır Günü” olarak ilan etmiş ve her yıl bu tarihin tüm dünyada ‘Kadına Yönelik Şiddetin Ortadan Kaldırılması İçin Uluslararası Mücadele Günü’ olarak kutlanmasına vesile olmuşlardır. Bu farkındalık uluslararası alanda ve iç hukuk alanında hızla bir takım kanuni çalışmalara dönüşmüştür. Kronolojik sıralamasıyla Türkiye’nin de taraf olduğu uluslararası sözleşmeler⁷⁵ ve düzenlemeler aşağıdaki şekilde ele alınabilir:

⁷⁴ Bu konuda ayrıntılı bilgi için bk., ‘Şiddete Kelepçe’, Posta Gazetesi, 20 Temmuz 2011, s.13; ‘Kadınlara En Güzel Hediye Meclis’ten’, Posta Gazetesi, 8 Mart 2012, s.19; HATEMİ /OĞUZTÜRK, Aile Hukuku, İstanbul 2013, s.188 vd.; MOROĞLU, Nazan, ‘Uluslararası Sözleşmelerde ve Türk Hukukunda Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesi’, Kazancı Dergisi, Yıl: 2012, C.8, S.97 - 98, Ekim 2012, s.35 vd. ; NUHOĞLU, s.69 vd.; UĞUR, Hüsamettin, (Kadın), s.339 vd.

⁷⁵ Avrupa birliğine katılma sürecinde ülkemizde birçok uyum yasaları çıkarılmış. Bunlardan en önemlisi Anayasamızın 90. maddesinde yapılan değişiklik olmuştur. Uluslararası belgelerin iç hukukumuzda etkin hale gelmesi, Anayasa’nın “Milletlerarası Antlaşmaları Uygun Bulma” başlığını taşıyan 90. maddesi ile mümkündür. 90. madde, uluslararası antlaşmaların onaylanmasında izlenecek usulün temel çerçevesini belirlemekte ve 2004 yılında eklenen son fıkrasında da usulüne uygun olarak yürürlüğe konmuş uluslararası antlaşmaların kanun niteliğini kazanacağını, temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası antlaşmalarla iç hukuk düzenlemelerinin aynı konuda

1. Uluslararası Sözleşmeler - Politika Araçları - İlke ve Tavsiye Kararları

a. Sözleşmeler

aa. Kadınlara Karşı Her Türü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi (CEDAW) 19794

CEDAW, doğrudan doğruya kadına yönelik şiddetle alakalı bir sözleşme değildir. Kaldı ki sözleşme de kadına yönelik şiddet de tanımlanmış değildir. Ancak içerdiği düzenlemeler bakımından bir bakıma kadına yönelik şiddetle dolayısıyla alakalı bir sözleşme olduğu söylenilebilir⁷⁶.

Sözleşmenin 1. maddesinde ‘kadınlara karşı ayrımcılık’; ‘kadınların medeni durumlarına bakılmaksızın ve kadın - erkek eşitliğine dayalı olarak temel hak ve özgürlüklerin tanınması, kullanılması ve bunlardan yararlanılmasını engelleyen veya ortadan kaldıran veya bunu amaçlayan ve cinsiyete bağlı olarak yapılan herhangi bir ayırım, mahrumiyet veya kısıtlama olarak tanımlanmaktadır. ‘Hukuki Alanda Tedbirler Alma Yükümlülüğü’ başlığını taşıyan 2. maddesinde ise taraf devletlere; Anayasalarına veya diğer mevzuatlarına kadın-erkek eşitliği ilkesini dâhil etme, kadınlara karşı her türlü ayrımcılığı yasaklayan ve gerektiği takdirde yaptırımlar getiren gerekli mevzuatı çıkarma ve ilgili diğer tedbirleri alma sorumluluğu yüklenmektedir.

CEDAW, hem yasalardaki hem de gerçek yaşamdaki ayrımcılığın ortadan kaldırılması, kamu yaşamında olduğu gibi özel yaşamda ve özellikle de aile ilişkilerinin ayrımcı kalıp yargı ve davranışlardan arındırılmasını öngörmektedir. Bu bağlamda, kadına yönelik aile içi şiddetle mücadelede, şiddeti yaratan ve besleyen eşitsizlik temeline

farklı hükümler içermesi halinde çıkabilecek uyuşmazlıklarda milletlerarası antlaşmanın esas alınacağı ifade edilmektedir. Bk., CİRİT, s.101.

⁷⁶ O tarihlerde kadına yönelik aile içi şiddet konusunda henüz farkındalık oluşmamış olduğundan Kadınlara Karşı Her Türü Ayrımcılığın Kaldırılması Sözleşmesi’nde, kadına yönelik aile içi şiddet de düzenlenmemiştir. MOROĞLU, Nazan, ‘6284 sayılı Yasa ve İstanbul Sözleşmesi’, s.359-360 (<http://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/m2012-99-1169>); ‘Uluslararası alanda, özellikle kadın araştırmaları alanında, İngilizce adının baş harflerinden oluşan CEDAW olarak anılan sözleşme, dünya nüfusunun yarısı olan kadınların insan haklarına odaklanması nedeniyle diğer insan hakları sözleşmeleri arasında özel ve önemli bir yere sahiptir’. Uluslararası sözleşmeler hususunda ayrıntılı bilgi için bk., MOROĞLU, Nazan, ‘Uluslararası Sözleşmelerde ve Türk Hukukunda Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesi’, Kazancı Dergisi, Yıl: 2012, C.8, S.97 - 98, Ekim 2012, s.22, 24 vd.

odaklanıldığından, düzenlemenin kadına yönelik şiddetle dolaylı alakalı bir sözleşme olduğu söylenilebilir. Bu sözleşme, 18 Aralık 1979 tarihinde kabul edilerek, 3 Eylül 1981 tarihinde yürürlüğe konmuş, ülkemizde ise 1985 yılında onaylanıp, 19 Ocak 1986 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

bb. CEDAW Ek İhtiyari Protokol-1999 İhtiyari Protokol,

CEDAW'ın taraf devletlerce uygulanmasının etkin ve etkili hale getirilmesi için hazırlanan ve 2000 yılında yürürlüğe giren yasal bir araçtır. 21 maddeden oluşan bu Protokol, temel olarak öngörülen iki denetim mekanizmasının nasıl işlediği ile CEDAW Komitesi'nin yetki ve görevlerini düzenlemektedir. Protokol, Genel Kurulun 6 Ekim 1999 tarih ve 54/4 (A/RES/54/4) sayılı kararıyla kabul edilmiş, 10 Aralık 1999'da imzaya açılarak, 22 Aralık 2000 tarihinde yürürlüğe konulmuştur. Türkiye' de ise bu Protokol 8 Eylül 2000'de imzalamış, 29 Ekim 2002 tarihinde de yürürlüğe girmiştir.

cc. İstanbul Sözleşmesi

Avrupa Konseyi'nce kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda kararlı yeni bir adım atılmıştır. Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi tarafından 11 Mayıs 2011 tarihinde İstanbul'da imzaya açılan "Kadına Yönelik Şiddetin ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Sözleşme" uluslararası hukukta kadına karşı şiddet ve aile içi şiddet konusunda yaptırım gücü olan ilk sözleşme niteliği taşımaktadır. Sözleşme, İstanbul'da imzaya açılmış olması nedeniyle İstanbul Sözleşmesi olarak anılmaktadır. İlk defa bağlayıcı ve kadına yönelik şiddetin insan hakları ihlali olduğunun vurgulandığı bu sözleşmede, ayrıca bağımsız bir denetim mekanizması kurulmasına ilişkin düzenleme yapılmıştır. Sözleşme'de, şiddetin kadın erkek eşitsizliğinin bir sonucu olduğu vurgulanmıştır. Bu sözleşme hem CEDAW'ın güçlenmesine hem de CEDAW'da düzenlenen ayrımcılığın kaldırılmasına eşitliğin sağlanmasına destek oluşturacak niteliktedir. Türkiye, imzaya açılma töreninde 13 ülkenin imzaladığı Sözleşme'ye imza koyan ve onaylayan ilk ülke olmuştur.

Türkiye'nin hazırlığına öncülük ettiği ve parlamentosundan ilk olarak Türkiye'nin geçirdiği sözleşmeye göre; her türlü şiddet vakalarına dair ayrıntılı istatistikî veriler toplanacak, kadın erkek eşitliği, her türlü şiddetle mücadele konusu resmi eğitim ve öğretim müfredatlarına yerleştirilecek, failleri eğitmeyi hedefleyen programlar oluşturulacaktır. Mağdurlara, özellikle kadın ve çocuklarına güvenli konaklama sağlayan,

kolayca ulaşılabilir sığınaklar hazırlanması için gerekli tedbirler alınacak. Şiddete uğrayanlara danışmanlık hizmeti vermek için ülke çapında 24 saat kesintisiz, ücretsiz telefon destek hattı kurulacak. Mağdurlara yönelik tıbbi ve adli muayene, travma desteği ve danışmanlık sağlamak üzere⁷⁷, tecavüz, kriz ve ya cinsel şiddet yönlendirme merkezleri kurulacak⁷⁸. Şiddet eylemlerinin gerçekleşmesine tanık olanların yetkili makamlara ihbarı teşvik edilecek. Şiddet mağdurlarına yeterli hukuksal başvuru yolları sağlanacak. Şiddete uğrayanlar için tazminat ödenmesi sağlanacak. Taraf devletler, kültür, örf ve adet, din, gelenek veya sözde namusu, şiddet eylemlerinin bir gerekçesi olarak kabul edemeyecek. Bütün şiddet biçimlerine karşı sorumlu emniyet güçleri, mağdurlara yeterli ve acil koruma verilecek. Şiddet suçları mağdurun şikâyetine ve ifadesine bağlı olmayacak. Mağdur, şikâyetini geri çekse de soruşturma ve kovuşturma sürecek. Bir yetişkin veya çocuğu evliliğe zorlamak suç olacak. Zorla

⁷⁷ ‘Şiddet mağduru kadının medikolegal (adli tıp) değerlendirilmesi sırasında mağdurun hassasiyetlerine özen gösterilerek, güvenliği sağlanarak yapılacak çok dikkatli bir muayenenin ardından ilgili disiplinlerin de işbirliğiyle mümkünse bir defada işlemlerin yapılarak bulguların rapora aktarılması sağlanmalıdır. Günümüzde cinsel saldırı mağdurları için önerilen her işlemin tek bir merkezde yürütüldüğü (rape crisis center) modelin kadına yönelik şiddet olgularında da yararlı olacağı açıktır. Ülkemizde bu şiddetin yaygınlığı göz önüne alındığında böylesi merkezlerin ne kadar gerekli olduğu da anlaşılacaktır’. ÖZKARA / CAN, s.345.

⁷⁸ Türkiye’de ilk defa hukuk, psikolojik ve tıbbi alanda hizmet veren Kadına Yönelik Şiddet Tanı ve Rehabilitasyon Merkezi Dr. Sadi Konuk eğitim ve Araştırma Hastanesi’nde Bakırköy’de açılmıştır. 200 kadının takip altına alındığı merkezde, mağdur kadınlara yönelik aktiviteler düzenlenmektedir. Kadına yönelik şiddetin önüne geçmek için açılan merkezde şiddet mağduru kadınların, tüm muayeneleri yapılmakta, adli tıp raporunun düzenlenmesinin ardından hukuki ve danışmanlık hizmeti verilmektedir. Merkezde kadınların sosyal hayata yeniden kazandırılması için haftalık aktiviteler düzenlenmekte, bütün tedavilerinin ücretsiz olarak gerçekleştirildiği merkezde şiddet mağduru kadınlar ilk tıbbi, hukuksal ve psikolojik desteklerini aldıktan sonra randevularla da takip edilmektedir. Merkez’e her türlü şiddet gören kadınlar müracaat edebilmektedir. Bu merkez İstanbul Kalkınma Ajansı’nın desteğiyle 670 milyar TL bütçeyle kurulmuş bir merkezdir. Bu merkez Türkiye’de şiddet gören kadınlara sağlık hizmetinin yanında hukuksal ve psikolojik destek de veren ilk merkez olma özelliğini kazanmıştır.” Hastanede psikiyatri, acil tıp uzmanı, adli tıp uzmanı, aile hekim uzmanları ile proje kapsamında 1 hukukçu, 2 de psikolog çalışmakta da mağdur kadınlara hizmet vermek için bir de araç kiralanmıştır. Şu an itibarıyla 200’e yakın kadının takip altında tutulmaktadır. Bk.,<http://www.milliyet.com.tr/siddet-magduru-kadinlara-ozel-merkez-istanbul-yerelhaber-154824/>

gerçekleştirilen evliliklerin mağdura aşırı mali ve idari yük olmaksızın feshi, iptali ve sonlandırılması sağlanacaktır⁷⁹.

b. Politika Araçları, İlke ve Tavsiye Kararları

Kadına yönelik aile içi şiddet konusunda kabul edilen tavsiye kararları CEDAW'da yer alan hükümlerin yorumlanmasına ve daha net anlaşılmasına hizmet etmekte; diğer politika araçları ise devletlere kadına yönelik şiddetle mücadeleye ilişkin yapılması gerekenler konusunda çerçeve oluşturmakta, yol göstermekte, çeşitli sorumluluklar vermektedir.

aa. CEDAW Komitesi'nin 19 No'lu Tavsiye Kararı

Komite'nin 1992 yılında yayımlanan 19 No'lu Tavsiye Kararı ile CEDAW'ın kabulünden yaklaşık 13 yıl sonra, kadına yönelik aile içi şiddetle mücadelenin devletin yükümlülüğünde olduğu resmen kabul edilmiştir. Karar'da aile içi şiddetin, kadınlara yönelik şiddetin en gizli şekillerinden biri olduğu ve her toplumda yaygınlığı vurgulanarak, kadınların sağlığını riske attığı ve sosyal yaşama ve aile yaşamına katılma becerisini ihlal ettiği belirtilmiş; bu konuda devlet tarafından alınması gereken önlemler ayrıntılı olarak ele alınmıştır. Karar ile taraf devletler toplumsal cinsiyet temelli şiddetin bütün türlerine karşı uygun ve etkin tedbirleri almaya davet edilmiş, ilgili kanunların tüm kadınlara etkin koruma sağlaması gerektiğinin altı çizilmiştir.

bb. Kadınlara Yönelik Şiddetin Ortadan Kaldırılması Bildirgesi (1993)

Genel Kurul tarafından 1993'te ilan edilen Bildirge, özel olarak kadına yönelik şiddet konusuna odaklanan ilk insan hakları belgesidir. Belge'nin 1. ve 2. maddelerinde kadına yönelik şiddetin tanım ve türleri arasında aile içinde uygulanan şiddete vurgu yapılarak 4. maddede devletlerin şiddeti tasfiye etme konusundaki sorumlulukları düzenlenmiştir.

⁷⁹ 'Kadına Yönelik Şiddet Sözleşmesi Birçok Yükümlülük Getiriyor', Zaman Gazetesi, 26 Kasım 2011, s.31; İstanbul Sözleşmesi hakkında ayrıntılı bilgi için bk. YENİSEY, s.10 vd.; Bk., MOROĞLU, Nazan, 'Uluslararası Sözleşmelerde ve Türk Hukukunda Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesi', Kazancı Dergisi, Yıl: 2012, C.8, S.97 - 98, Ekim 2012, s.30 vd.

**cc.Birleşmiş Milletler Dördüncü Dünya Kadın Konferansı,
Pekin⁸⁰ Deklarasyonu ve Eylem Platformu (1995)**

Kadına yönelik şiddet gündemine ilişkin hukuki ve siyasal çerçevenin daha da netlik kazanmasına hizmet eden ve bir taahhütler konferansı olarak nitelendirilen Dördüncü Dünya Kadın Konferansı'nda ele alınan temel konular arasında kadına yönelik şiddet de yer almıştır. Konferans sonunda kabul edilen Pekin Deklarasyonu'nda, kadınlara ve kız çocuklarına yönelik her türden şiddeti önleme ve ortadan kaldırma konusundaki kararlılık dile getirilirken, Eylem Platformu'nda aile içinde gerçekleşen de dâhil olmak üzere kadına yönelik şiddeti önleme konusunda devletlerin sorumluluk alması gerektiği vurgulanarak bu alanda stratejik hedefler ve bu hedefler altında gerçekleştirilmesi öngörülen eylemler belirlenmiştir.

çç. Pekin+5 Siyasi Deklarasyonu ve Sonuç Belgesi (2000)

BM Genel Kurulu'nun 10 Haziran 2000 tarihli toplantısında A/RES/S-23/3 sayılı kararı ile kabul edilen Pekin+5 Sonuç Belgesi'nde Pekin Eylem Platformu'nun 12 kritik alanında elde edilen başarılar ve karşılaşılan engeller ortaya konmuş; bu çerçevede de hükümetler, bölgesel ve uluslararası kuruluşlar ile diğer kurum ve kuruluşlarca yapılması gerekenler ayrıntılı olarak belirlenmiştir. Sonuç Belgesi'nde; aile içi şiddetin birçok ülkede halen aileye özel bir konu olarak görüldüğü, şiddet türlerinin yok edilmesi için gerekli yasal önlemlerin halen birçok ülkede zayıf kaldığı ve toplumsal cinsiyet eşitliği bakış açısını tam olarak yansıtmadığı özellikle vurgulanmıştır. Sonuç Belgesi ile kadına yönelik aile içi şiddetle mücadele konusunda, hükümetler tarafından ulusal düzeyde gerekli yasal tedbirlerin alınması ve diğer mekanizmaların kurulması, güçlendirilmesi, izlenmesi ve etkin şekilde uygulanması gerektiği özellikle vurgulanmıştır.

**dd. Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun 52/86 Sayılı
"Suçun Önlenmesi ve Ceza Adaleti Alanında Kadına
Karşı Şiddetin Ortadan Kaldırılması İçin Önlemler"
Başlıklı İlke Kararı-1998**

Söz konusu İlke Kararı, suçun önlenmesi ve ceza adaleti alanında kadına karşı şiddetin önlenmesi için model strateji ve pratik önlemleri ayrıntılı olarak; ceza kanunu, ceza muhakemesi usulü, mağdura yönelik

⁸⁰ Konferansın sonuçları hakkında ayrıntılı bilgi için bk., ÇETİNKAYA, s.586 vd.

destek ve danışmanlık hizmetleri, sosyal hizmetler, eğitim, araştırma ve değerlendirme, suç önleme araçları, uluslararası işbirliği, izleme çalışmaları başlıkları altında düzenlemiştir.

**ee. Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun 58/147 Sayılı
"Kadınlara Karşı Aile İçi Şiddetin Ortadan
Kaldırılması" Başlıklı İlke Kararı-2003**

58/147 sayılı İlke Kararı; kadına yönelik şiddetin tanımı ve türleri, kaynağı ve sonuçları konusunda öncüllerine benzer bir yaklaşım sergilemektedir. Bu karar doğrudan kadına yönelik aile içi şiddete odaklanması ve devletin bu konudaki özen yükümlülüğünü önleme, koruma, cezalandırma ve tazmin başlıkları altında ayrıntılı olarak belirlemesi bakımından önem arz etmektedir.

**ff. Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun Kadına Yönelik
Her Türlü Şiddetin Ortadan Kaldırılması Çabalarının
Yoğunlaştırılması Konulu 61/143 Sayılı Genel Kurul
Kararı-2006**

BM Genel Kurulu'nun bu Kararı devletleri, kadına yönelik ayrımcılığa meydan veren ya da kadınlar üzerinde ayrımcılık etkisi yaratan tüm kanunlarını, politikalarını, uygulamalarını ve geleneklerini gözden geçirmeye ve uygun olduğu hallerde düzeltmeye; yasal sistemlerini ayrımcılık yapmama ilkesi de dâhil uluslararası insan hakları taahhütleri ve ilkeleriyle uyumlu hale getirmeye davet etmektedir.

**gg. Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun Kadına Yönelik
Her Türlü Şiddetle Mücadelenin Yoğunlaştırılması
Konulu 63/155 Sayılı İlke Kararı-2008**

BM Genel Kurulu'nun 63/155 sayılı İlke Kararı da diğer Genel Kurul kararlarına paralel bir yaklaşım sürdürmekte ve devletleri, kadına yönelik her tür şiddetin ortadan kaldırılmasında daha sistematik, kapsamlı, çok sektörlü ve sürdürülebilir bir yaklaşım geliştirmeye davet etmektedir.

c. Avrupa Konseyi Bünyesinde Kabul Edilen Belgeler

**aa. Bakanlar Komitesi'nin Aile İçinde Şiddet Konulu ve
No. R (85) 4 Sayılı Tavsiye Kararı ile Aile İçi Şiddete
İlişkin Sosyal Önlemler Konulu No. R (90) 2 Sayılı
Tavsiye Kararı**

Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nin bu iki Tavsiye Kararı incelendiğinde her ikisinin de öncelikli olarak aile içi şiddetin daha fazla görünürlük kazanmasına ve bu olgunun kabul edilemez olduğuna dair

toplumsal farkındalığın artırılmasına odaklandığını söylemek yanlış olmayacaktır. Ayrıca, belgelerin her ikisinin de asıl olarak aile içi şiddetle mücadelenin yalnızca bir boyutunu oluşturan ‘koruyucu önlemler’ üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Bunda, belgelerin yürürlüğe girdiği dönemin kadına yönelik aile içi şiddetin aile mahremiyeti kapsamında çıkararak yeni yeni görünürlük kazanmaya ve tartışılmaya başladığı yıllara denk düşmesi büyük pay sahibidir.

bb. Demokratik Bir Avrupa’da Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Politikaları Konulu Deklarasyon-1993

1993 Deklarasyonu, Avrupa Konseyi’nin kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda yürütülen çalışmalarını bir üst düzeye taşımıştır. Belge’nin aile içi şiddet de dâhil şiddetin her türü ile mücadelede daha sistematik ve kapsamlı bir çerçeve oluşturduğu görülmektedir. Kadın-Erkek Eşitliği Üstüne III. Bakanlar Konferansı’nda kabul edilen Deklarasyon’da, ister ev içinde ister iş yerinde ya da kamusal alanda kim tarafından uygulandığına bakılmaksızın kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda kapsamlı bir eylem planı hazırlanarak acilen uygulamaya konulması konusunda karara varılmıştır.

cc. Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi’nin Kadınların Şiddete Karşı Korunmasına İlişkin Rec (2002)5 Sayılı Tavsiye Kararı

Bakanlar Komitesi’nin (2002)5 sayılı Tavsiye Kararı, kadına yönelik şiddeti önleme konusunda geniş kapsamlı bir çerçeve çizen ve küresel bir strateji oluşturan ilk uluslararası doküman olarak kabul edilmektedir. Belge hem temel ilkeler konusunda hem de şiddetle mücadele konusunda alınacak yasal, politik önlemler, veri toplama, bilinç artırma ve eğitim faaliyetleri, şiddet uygulayana yaklaşım gibi mekanizmalar konusunda konsensusa dayanmaktadır.

çç. Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi’nin “Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele: Bir Avrupa Konseyi Sözleşmesine Doğru” Konulu 1635 (2008) Sayılı İlke Kararı

Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi’nin Kararı’nda, kadına yönelik şiddetle mücadeleye dönük çalışmaların yoğunlaştırılması gerektiğine vurgu yapılmakta, devletler eski eşleri de kapsayacak şekilde eşler arası şiddeti ağırlaştırıcı neden olarak düzenlemeye, şiddet uygulayan aile bireyini evden uzaklaştırmayı da kapsayacak şekilde

koruma tedbirleri düzenlemeye davet edilmektedir. Karar, yasaların uygulanmasını sağlamak üzere devletlerin yeterli bütçeyi ayırması gerektiğini vurgulaması bakımından ayrıca dikkat çekmektedir.

d. Avrupa Birliği İlerleme Raporları

Avrupa Birliği'ne (AB) üyelik süreci, adalet sistemimizin ihtiyaç duyduğu reformların gerçekleştirilmesinde büyük önem arz etmektedir. Kadın erkek eşitliğinin AB'nin temel ilke ve hedeflerinden olduğu göz önünde bulundurulduğunda, AB sürecinin kadının insan haklarının geliştirilmesi ve güçlendirilmesi konusunda iç hukukumuzda etkisi daha net ortaya çıkmaktadır. T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü Türkiye için 1998'den beri yayımlanan ilerleme raporları, Birlik ile Türkiye arasındaki ilişkileri tanımlamakta, üyelik için siyasi kriterler ve ekonomik kriterler açısından Türkiye'deki durumu incelemekte, Türkiye'nin üyelik yükümlülüklerini üstlenme kapasitesini gözden geçirmektedir. 2006-2007-2008 ve 2009 İlerleme Raporları İlerleme incelendiğinde; dördünde de gerekli yasal düzenlemeler yapılmış olmakla birlikte, uygulamada sorunlar yaşanmaya devam ettiği; töre cinayetleri, erken evlilikler ile aile içi şiddetin halen ciddi boyutlarda olduğu ve ilgili konularda yeterli veri olmadığı; sığınma evi sayısının yetersiz olduğu konularına özellikle vurgu yapıldığı açıkça görülmektedir (Avrupa Komisyonu 2006, 2007, 2008, 2009). Çok daha güncel olan 2009 İlerleme Raporu'nda, Ailenin Korumasına Dair Kanun'a göre şiddet tehdidi ile karşılaşan kadınlar lehine koruma kararı çıkarılmasının uzun zaman aldığı, bu durumun da kadınların daha fazla mağdur olmasına neden olduğunun belirtilmiş olması dikkat çekicidir. Yine 2009 Raporu'nda Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin 09/06/2009 tarihli (AİHM) Opuz/Türkiye davasına ilişkin kararına atıfta bulunulmuş olması önemlidir. Zira söz konusu karar ile Türkiye, aile içi şiddeti engelleyemediği ve kadına karşı ayrımcılığı ortadan kaldırmak için gerekli önlemleri hayata geçiremediği gerekçesiyle suçlu bulunmuştur⁸¹.

⁸¹ Bk., European Court of Human Rights [ECHR] Application no: 33401/02, 2009; Aile içi şiddete ilişkin bir dava ise yakın tarihli olan ve Türkiye'yi oldukça yakından ilgilendiren Opuz v. Türkiye davasıdır. Söz konusu davanın olguları, Türk kamu makamlarının aile içi şiddete yaklaşımını ortaya koymaktadır. Bu davada mahkeme göre, aile içi şiddet tüm taraf devletleri ilgilendiren genel bir sorundur ve genellikle kişisel ilişkilerde ve kapalı çevrelerde gerçekleştiği için her zaman açığa çıkmamaktadır. Aile içi şiddetin mağdurlarının sadece kadınlar olmadığına, erkekler ve çocukların da bu olgunun mağduru olduğuna dikkati çekmiş mahkeme somut olayı aile içi şiddetin ağırlığını akılda

SONUÇ

Kadına yönelik şiddet olgusu, 1980'lerde önce kadın hareketinin daha sonrasında ise Türkiye'nin gündemine girmiştir. Sonraki yıllarda gerçekleştirilen açık oturumlar, konferanslar vb. bilimsel çalışma ve araştırmalar, yapılan istatistikî faaliyetlerle konu görsel ve yazılı basında daha fazla gündemde tutulmuş, halkın ilgisi bu yöne çekilerek kadın insan hakları ve kadına yönelik şiddetin boyutları çok daha görünür hale getirilmiştir.

Şiddet ve aile kavramları çağdaş bir toplumda asla yan yana gelmemesi gerek iki farklı kavramdır. Birinin olduğu yerde diğere asla yer yoktur. Toplumun güçlü tutulması; içerisinde yer alan aile mekanizmasının iyi işlemesi ve onun güçlü tutulmasına bağlıdır. Her bireyin öncelikle yakın çevresi başta olmak üzere toplumun diğer bireyleriyle de iyi ilişkiler kurup, mutlu bir birey olarak hayatına devam etmesi hem bireyin kendisine hem de sosyal bir hukuk devleti olmanın bir gereği olarak devletin bireyine karşı sağlaması gereken sorumluluklarından birisini oluşturmaktadır. Günümüzde başta işsizlik, ekonomik sorunlar⁸²,

tutarak değerlendirmiştir. Mahkemece verilen kararda aile içi şiddet vakalarının savcılık tarafından resen kovuşturulmasının gerekli olup olmadığı meselesi gündeme gelmiş ve şiddet vakalarında mağdurun şikâyetini geri alması durumunda da kavuşturmaya devam edilmesinin gerekli olup olmadığının üzerinde durularak bu konuda karar verilirken dikkate alınması gereken (suçun ağırlığı, mağdurun yaralarının fiziksel mi yoksa psikolojik mi olduğu, failin silah kullanıp kullanmadığı gibi) on ayrı faktör belirlenmiştir. Bu konuda taraf devletin mağdurun m.2 ve m. 3 hakları ile m.8 hakları arasında bir denge kurması yönünde bir yükümlülüğün varlığını not ederek, mahkeme muhatap devletin ceza sisteminin somut olayda başvurusunun ve annesinin kişisel bütünlüğünü koruyamadığını ve dolayısıyla da sözleşmenin 2 ve 3. maddelerini ihlal ettiğini vurgulamıştır. Türkiye'deki yargının genel ve ayrımcı pasifliğine ilişkin önceki bulgusu ışığında başvurusunun ve annesinin maruz kaldığı şiddetin kadına karşı ayrımcılığın bir biçimini teşkil eden toplumsal cinsiyete-dayalı şiddet olduğunu belirterek m.2 ve 3 ile bağlantılı olarak m. 14'ün ihlal edildiğine karar vermiştir. Bk., Opuz v. Turkey, (App.No.33401/02), Judgment of the ECtHR of 9 June 2009, paras. 199 - 200. Bu konuyla ilgili olarak ayrıntılı bilgi için bk., 'ÖNCÜ, s.51 vd.; UĞUR, Hüsamettin, 'Kadın Aile Bireylerine Yönelik Şiddete Karşı 6284 Sayılı Kanunun Getirdikleri', (Kadın), TBB Dergisi, 2012 (101), s.337 vd.

⁸² 'Son ekonomik kriz aile kurumunu teğet geçmedi ve derin yara açmıştır. Krizin aile kurumunda yarattığı hasar evlenme sayısındaki düşüş ve boşanmalardaki keskin artışla kendini ortaya koymuştur. Nüfus artışına rağmen evlenme sayısı, kriz öncesinin altında kalmıştır. Buna karşın boşanmalar kriz öncesinin oldukça üzerinde gerçekleşmiştir. Kriz, evlenme sayısını düşürürken boşanmalarda hızlı bir artışa neden olmuştur. 2008'de % 5.8 artan boşanmalar, 2009'da % 14.6 gibi bir sıçrama kaydetmiştir. 2008'de 1000 kişi

kentleşme, göç, sanayileşme gibi çevresel etkenler olmak üzere birçok nedene dayalı olarak⁸³ devletin temel direği konumundaki aile kurumunda büyük sarsıntılar yaşanmaktadır⁸⁴. Sorunların tespiti ve çözüm yollarının bulunması için Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü ile Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı birlikte geleceğe dair özellikle eğitim alanında birtakım planlama ve çalışmalar yapmaktadırlar. Yerinde bir uygulama olarak özellikle Aile Ombudsmanlığı modeliyle şiddet de dâhil olmak üzere hangi sebepten kaynaklanırsa kaynaklansın ülkemiz için

başına evlenme sayısı 9.03 iken 2011'de 8.00 olmuş değişim ise - 11.41, 1000 kişi başına boşanma sayısı 2008'de, 1.40 iken 2011' de 1.61' e çıkmış ve artış 15.27' ye yükselmiştir. 'Evlilik, Kriz Yarasını Hala Kapatamadı', Haber Türk Gazetesi, 14 Nisan 2012, s.19.

⁸³ Aile ve Sosyal politikalar Bakanlığı'nın 12.056 hanede "Türkiye' de Aile Yapısı Araştırması" konulu 18 yaş üstü 10.362 erkek, 13.017 kadın denek ile yapılan görüşmelerde ilginç sonuçlar ortaya çıkmıştır. Araştırmanın en çarpıcı sonucu: Türk halkının ihaneti kesinlikle affetmediği ve boşanmanın ilk nedeni saydığıdır. Araştırmada, erkekler için ilk on boşanma sebepleri sırasıyla: İhanet, suça karışmak, içki-kumar, kötü muamele (dayak, hakaret, sorumsuzluk ve ilgisizlik, kadının ailesinin çok karışması, kadının ailesi ile anlaşamamak, ev işlerini gereğince yapamaması, çocuk doğuramaması ve tedavisi güç hastalığa yakalanması, kadın için ilk on boşanma sebebi ise: İhanet, suça karışmak, içki-kumar, kötü muamele (dayak, hakaret), sorumsuzluk ve ilgisizlik, erkeğin evin geçimini sağlayamaması, erkeğin ailesinin çok karışması, erkeğin ailesi ile anlaşamamak, çocuğunun olmaması ve tedavisi güç bir hastalığa yakalanması sebepleri olmuştur. Her iki grup içinde boşanma sebebi olarak dayaktan önce ilk sırada ihanet gelmektedir. İlginç bir diğer sonuçta boşanma oranlarında görülmektedir. Verilere göre ilk evlilikteki boşanma oranı % 5, ikinci evlilikte % 11.5, üçüncü evlilikte % 28.5, dördüncü evlilikte % 55.7 ve beşinci evlilikte bu oran % 28.7 olmuştur. Bu verilerden de anlaşılacağı üzere, beş ve daha yukarı yapılan evlikler dışındaki evlilikler hariç birden fazla ki evliliklerde her defasında boşanma sayıları katlanarak artmaktadır. Bk., 'İhaneti Affetmiyoruz', Posta Gazetesi, 26.4.2012, s.6: Amerika'da boşanan insanların % 93'ü tekrar evlenmekte, evlenenlerin % 76' sı ise tekrar boşanmaktadır. O boşananların % 93'ü ise tekrar evlenmektedir. Bk., 'Evliliğin Sırrı İyi İnsan Olmakta', Zaman Gazetesi, Cumartesi Eki, s.4: Bk., EFE / AYZ, s.27.

⁸⁴ Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nın yurt genelinde 'Türkiye'de Aile Yapısı Araştırması'nın sonuçları çok çarpıcı çıkmıştır. Ankete göre, görücü usulüyle evleniyor, sorumsuzluk ve ilgisizlik yüzünden boşanıyoruz. Kitap okumuyor, sinemaya gitmiyor, internete girmiyoruz. Genel olarak mutluuz. Ailede önemli kararları ise kadın veriyor. Yine bu araştırmaya göre, boşanma sebepleri arasında ilk sırayı sorumsuz ve ilgisiz davranma: kadın % 28.2, erkek % 26.6, 2. Sırada evin geçimini sağlayamama: kadın % 7.9, erkek 15.4, 3. sırada aldatma: kadın 5.7, erkek % 16.8, dördüncü sırada ise: kadın 0.4, erkek 20.8 ile dayak / kötü muamele / şiddet almaktadır. Bk., 'İşte Türkiye', Posta Gazetesi, 26 Nisan 2012, s.1.

büyük bir sorun teşkil eden boşanmaların önüne geçilmesi hedeflenmektedir⁸⁵.

Bakanlıkça bu konuda hâlihazırda iki örnek proje çalışması yürütülmektedir. Bu projelerden ilki ‘Aile Avukatlığı’ projesi bir diğeri ise ‘Aile Sosyal Destek Programı’dır. Projeye aile içi sorunlara büyümeden müdahale edilmesi, şiddet, töre cinayeti, çocuk istismarı, yaşlılara kötü muamele ve boşanma gibi sorunların⁸⁶ önüne geçilmesi hedeflenmektedir. Program dâhilinde, öğretmen, doktor, hemşire, imam, muhtar gibi vatandaşlarla bire bir muhatap olan meslek grupları, sosyal konularda karşılaştıkları olayları Sosyal Hizmetler Merkezine bildireceklerdir. Sosyal Hizmet Uzmanları ise sosyal çalışmacı, psikolog, sosyolog, çocuk gelişimcisi, öğretmen, psikolojik danışman, rehber öğretmen ile aile ve tüketici bilimleri bölümü mezunu olan meslek mensupları arasından seçilecektir. Projeye her bir ailenin bir sosyal destek uzmanının olması sağlanacaktır⁸⁷. Seçilecek Sosyal Destek Uzmanları arasında yeteri kadar ekonomist ve akademisyen din görevlisinin yer alması projenin amacına ulaşılmasında oldukça faydalı olur kanaatindeyim. Ülkemizde yaşanan birçok sorunun çözümünde genelde uygulanan metot; sorun çıktıktan sonra çözüm üretilip, sorunun çözülmesi metodudur. Oysa sorun daha henüz çıkmadan aileye sağlanacak hukuksal ve psikolojik vb. diğer desteklerle sorunun kaynağında kurutulması, bastırıcı tedbirlerden ziyade alınacak önleyici tedbirlerle bu

⁸⁵ Kasım 2012 itibarıyla 5 ilde ‘Aile Ombudsmanlığı’ geliştirilerek, pilot uygulamalar kapsamında sunulan danışmanlık hizmetleri yoluyla boşanmaya karar vermiş her 25 çiftten 5’i ikna edilerek boşanmadan vazgeçirilmiştir. Söz konusu rakam hiçte küçümsenecek bir rakam olmayıp ilerisi için umut vermektedir. Bk. Zaman Gazetesi, 25 Kasım 2012, s.6.

⁸⁶ Bakanlığın boşanmaları azaltmak için şu an için 5 pilot ilde çalıştığı projeye göre, boşanmak isteyen çiftler, sosyal hizmet merkezlerinde her biri 90 dakika süren 4 seanslık psikolog ve sosyolog görüşmesinden geçecek. Çiftlere boşanma öncesi, dava sırası ve boşanma sonrasında danışmanlık hizmeti verilecek. Bu merkezler aile mahkemeleriyle işbirliği içerisinde çalışacaktır. Şimdiye kadar Türkiye’de 416 Sosyal Hizmet Merkezinin açılması için çalışmalar başlatılmış, Kasım 2013 itibarıyla 89, yılsonuna kadar 114 Sosyal Hizmet Merkezinin hizmete sokulması planlanmaktadır. ‘Devlet 360 Dakikada Evlilik Kurtaracak’, Milliyet Gazetesi, 19 Kasım 2013, s.14.

⁸⁷ ‘Sosyal Destek Uzmanları, Aile İçi Sorunları Kangren Olmadan Çözecek’, Zaman Gazetesi, 9 Aralık 2013, s.21.

uygulamada olduğu gibi sorunun daha ilk baştan çözümlenmesi çok daha işlevsel ve amaca uygun bir metot olacaktır⁸⁸.

Anket çalışmalarından çıkan sonuca göre aile içinde yaşanan şiddetin ve dolayısıyla da boşanmaların en önemli sebeplerinden birisi de aile içerisinde yaşanan ekonomik buhran; evin geçiminin sağlanmasında yaşanan zorluklardır⁸⁹. Toplumsal yaşamda resmen olmasa da evin reisi olarak hâlâ erkek görülmekte ve evin geçindirilmesi yükümlülüğü erkeğe ait bir görev olarak telâkki edilmektedir. Bu anlayışın toplumda baskın olarak kabul görmüş olması, birçok kadının ekonomik gücünü elde edememesi, istihdama katılamaması ve dolayısıyla da evde kocasına bağımlı bir birey olarak yaşamasına vesile olmaktadır⁹⁰. Bu olumsuz durum neticede ekonomik bir buhran olarak kadına ve diğer aile bireyelerine şiddet olarak geriye dönmektedir⁹¹. Ülkemizde kadın istihdam

⁸⁸ Bir görüşe göre, “kadına karşı şiddetin önlenmesinde, asıl olan yaşamı kurtarmaktır. Bunun için, zarar doğmadan önce, yakın ve somut bir tehlike varsa, bunun algılanması, ‘şiddet riskinin değerlendirilmesi’, derhal müdahale edilerek, ‘riskin yönetilmesi’ ve istenmeyen zararlı neticenin önlenmesi gerekir”. Kadına karşı şiddet tehlikesinin, istenmeyen zarar doğmadan önce algılanmasının, Uluslararası Sözleşmelerde nasıl düzenlendiği hakkında ayrıntılı bilgi için bk., ‘YENİSEY, s.10 vd.

⁸⁹ İngiltere İstatistik Kurumu’nun yaptığı neden evli kalamıyoruz konulu bir araştırmada para bitince aşkın da bittiği ve çocukların ilişkiyi etkilediği ortaya çıktı. Para bitince aşk da bitiyor, ilişkiler ekonomik zorlukların üstesinden gelmeyi başaramıyor. Boşanmaların yarısının nedeni ekonomik sorunlar. ‘Neden Evli Kalmıyoruz’, Haber Türk Gazetesi, 21 Nisan 2012, s.2.

⁹⁰ Türkiye’de genç işsiz sayısı 822 bine ulaştı. Her 3 gençten 1’i eğitim almıyor, çalışmıyor, evde oturuyor. Kadınların ise çalışma hayatında adı yok. Çalışan erkekler ile kadınlar arasındaki makas gittikçe açılmakta, kadın ve genç işsizliği alarm vermektedir. 15 - 29 yaş grubundaki her 100 gençten 32’si eğitim almıyor ve çalışmıyor. Kadın istihdamı ile erkek istihdamı arasında arasındaki fark ise gittikçe açılmaktadır. 2012 itibarıyla 100 erkekte 65’i çalışırken, kadınlarda bu rakam 26’da kalmıştır. Bu oranla Türkiye, istihdamda cinsiyet açığı bakımından, merkez ve Güneydoğu Avrupa’da birinci sıradadır. Kayıt dışı istihdam oranı % 35 olup bu oranda 8 milyon 900 bin kişiye karşılık gelmektedir. TÜİK’in 2013 Kasım ayına ait işgücü anketi sonuçlarına göre kadınlar arasındaki kayıt dışı istihdam oranı % 50.42 iken erkeklerde bu oran %28.62’ye düşmektedir. Ülkemizde kayıt dışılık ise en fazla tarım sektöründe görülmektedir. ‘Gençlerde Korkutan Tablo’, Posta Gazetesi, 21 Nisan 2014, s.8.

⁹¹ Şiddete maruz kalan kadınların eğitim ve sosyoekonomik düzeylerinin düşük olması ve gelir getiren herhangi bir işte çalışmamları şiddetin artmasına yol açan etkenlerden birini oluşturmaktadır. Okuryazar olmayanların, eşi çalışmayanların ve ekonomik durumları kötü olanların daha çok şiddete maruz kaldıkları gözlemlenmektedir. Bk., EFE / AYZ, s.27.

oranının ve girişimci sayısının artırılması, ekonomik kalkınma kadar, sosyal kalkınma bakımında da bir zorunluluk arz etmektedir. Yapılan bir araştırmaya göre hâlihazırda Türkiye’de 200 bini aşkın kadın esnaf ve sanatkâr, 90 binden fazla da kadın tacir bulunmaktadır. Bu rakamlar bize kayıtlı esnafın % 10’luk kısmının, kayıtlı tacirlerin ise % 6,5’luk bir bölümünün kadın olduğunu göstermektedir⁹². Söz konusu rakamlardan da anlaşılacağı üzere erkek egemenliğinin tartışılmaz önde olduğu bu alanda kadın istihdam oranı oldukça çok düşük kalmaktadır. Oysa kadın tarih boyunca toplumda üstlendiği rolle toplumsal başarıların önemli bir mimarı olmuştur. Gerek ailede şiddetin gerekse hızla artan boşanmaların önüne geçilebilmesi için kadının istihdamı önündeki bütün engellerin kaldırılması hatta pozitif ayrımcılık yapılarak kadınların özel ve kamu çalışma hayatında istihdam ve üretime katılmaları daha çok teşvik edilmelidir⁹³. Bu amaç doğrultusunda sosyal devlet ilkesinin bir gereği olarak devlet, kendi organizatörlüğünde olmak üzere üretime dönük kadın kooperatiflerin kurulması ve işletilmeleri teşvik edilmelidir. Keza devlet, kadınlar lehine pozitif ayrımcılık yaparak gerekirse istihdamda kadınlar lehine kotalar koyarak, kadınların kamu ve özel sektörde istihdama katılım oranının yükselmesine vesile olacak etkili tedbirler⁹⁴ almalı,

⁹² ‘Kadınların Etkinliği Artmalı’, Posta /Esnaf Gazetesi, 8 Mart 2012, s.11; “Son yıllarda iş dünyasında kadınlara yönelik pozitif ayrımcılık, meyvelerini vermeye başladı. Meslek odalarında, derneklerde ve şirketlerde çalışan ve görevli kadın sayısı her geçen gün artıyor. Ama tablo hala istenilen düzeyde değil. 2012 verilerine göre, Ege’nin 8 kentinde toplam sigortalı çalışan sayısı 2.5 milyon. Bunun sadece % 25’i kadın. Bu oran Avrupa ortalamasının çok gerisinde bulunmaktadır. Ancak yakın zamanda kadın sayısının bölgede % 30’ları geçmesi bekleniyor. Kadın dostu şirketler bunun için yoğun mesai harcıyor. Otomotiv yan sanayinin önde gelen firmalarından birinde çalışan kadın sayısı oranı % 80’e ulaşmıştır. Ege’de bazı kadın dostu şirketler şu an için çalıştırdıkları kadın sayısı ile % 40’ları yakalayarak Avrupa’yı bile sollamış durumdadırlar’. Bk., ‘Kadınlar: Biz de Varız’, Hürriyet Gazetesi / Ege’den, 30 Nisan 2014, s.9.

⁹³ ‘Türkiye’de kadın girişimci sayısı hızla artıyor. Son dönemde KOSGEB olmak üzere birçok kuruluş kredi musluklarını açmakta hatta buna kadınlara özel pozitif ayrımcılığı da ekleyerek iş hayatına atılan kadın girişimci sayısının artmasına vesile olmaktadır. 2000’li yılların başında 20 binlerde dolaşan kadın girişimci sayısı 2012’de 100 bin sınırını geçmiştir. Kadınların Türk ekonomisindeki hacmi milyar dolarla ifade edilmeye başlanmıştır. Yarattıkları istihdam gücü ise 1.5 milyon kişiye ulaşmıştır’. ‘İş Dünyası Kadınlarla Güzel’, Takvim Gazetesi, 8 Mart 2012, s.5.

⁹⁴ Eğitim düzeyi yükseldikçe kadınların işgücüne katılım olanakları da artmaktadır. Örneğin, Türk Üniversiteli Kadınlar Derneği üyeleri arasında istihdam oranı % 66.5; yani Avrupa Birliği Lizbon hedefi olan % 60 kadın istihdam oranından bile daha yüksek

istihdam noktasında dünyada⁹⁵ ve OECD ülkeleri arasında en düşük düzeyde bulunan ülkemiz kadınlarının ekonomik bağımsızlıklarını elde etmelerine imkân sağlamalıdır⁹⁶.

Şiddetin önemli sebeplerinden birisi de, gerek kadın ve erkeklerden gerekse devlet ve özel sektörün yanlış uygulamalarından kaynaklanan sebeplerle ülkemizde kadın, evlilik ve aile kurumu saygınlığının gün geçtikçe zayıflıyor olmasıdır⁹⁷. Özellikle şiddet içerikli haberler, kültür ve ananelerimize aykırı yerli ve yabancı program ve filmler, magazin haberleri, diziler hatta küçük yaştaki çocukları şiddetle tanıştıran, onları şiddete özendirilen çizgi filmler, oyunlar, ülkemizde aile kurumu ile birlikte kadının saygınlığının da gün geçtikçe azalmasına ve toplumun birçok alanda bir şiddet toplumu haline dönüşmesine vesile olmaktadır. Örneğin, hâlihazırda ülkemiz televizyonlarında kadına karşı şiddeti oldukça normal ve sıradan bir olaymış gibi gösteren, şiddetle mutlu olan erkek ve bayan karakterlerinin yer aldığı dizi filmler hala gösterilmektedir. Keza haberlerde yerde yaralı yatan, öldürülen şiddet gören kadınlar, yazılı ve özellikle de görsel basında söz konusu şiddet sahnesiyle birlikte, alenen gösterilmektedir. Bu tür bir uygulama aslında,

bir rakama ulaşılmıştır. ‘Türkiye’de Kadın Olmak Zor İş - Eğitim Sıralarında Eşit Sayıdalar’, Milliyet Akademi Gazetesi, 7 Mart 2014, s.7.

⁹⁵ Dünya ortalamasına göre kadın istihdam oranı % 51, Türkiye’de ise bu oran % 28.2. Türkiye dünya sıralamasında 135 ülke arasında 120. sırada bulunmaktadır. TÜİK verilerine göre 15 ve daha yukarı yaştaki nüfus içerisinde işgücüne katılma oranı % 47.5. Erkeklerde bu oran % 69.2, kadınlarda ise % 25.9’ da kalmaktadır. ‘Türkiye’de Kadın Olmak Zor İş’, Milliyet Akademi Gazetesi, 7 Mart 2014, s.7.

⁹⁶ “Ülkemiz kadın istihdamı konusunda OECD ülkeleri arasında % 30 oranıyla en düşük düzeydedir. Kadının çalışma hayatıyla ilgili hükümet tarafından atılacak yeni adımlar işverenler tarafından ‘böyle giderse kadın işçi çalıştırmayız’ diye karşılanmıştır. Kadına ayrımcılık had safhadadır. Öyle ki bakanlıklar, genel müdürlükler, üst kurumlar yani kamu da çalışan kadınların oranı % 36.11’dir. Ki bu oran gelişmiş ülkelerde % 60 civarındadır”. ‘Paketten Kadın Çıkmadı’, Hürriyet Gazetesi, 1 Ekim 2013, s.10.

⁹⁷ ‘14 Şubat Sevgililer Günü’ öncesi Gezici Araştırma Şirketinin yapmış olduğu bir ankete göre; Türkiye’ de her 100 kadından 47’si evleneceği kişinin kim olacağına kendisi karar vermiş. Bu oran erkeklerde % 72. Her 3 kadından 2’si ‘Yeniden Doğsam şimdiki eşimle evlenmem’ diyor. Evli her 3 kişiden biri eski sevgilisini özlüyor. Her 100 erkekten 83’ü, her 100 kadından 78’i, ‘Evlenirken kadın bakire olmalı’ diyor. Her 100 kişiden 68’i ekonomik sıkıntılarını aşkı bitireceği görüşünde. Her 100 kadından 48’i, ‘Ailem izin vermezse aşkımdan vazgeçerim diyor’. Erkeklerde bu oran ise % 28’dir. “ Türkiye’de 3 Kadından İki Yeni Doğsam Şimdi ki Eşimle Evlenmem’ Diyor ”, Posta Gazetesi, 12 Şubat 2014, s.1.

kadının mahremiyet alanına girmek⁹⁸, şiddeti sıradan bir olaymış gibi gösterip, onu afişe ederek şiddet eylemini özendirmekten başka bir şey değildir. Ülkemiz medyası öncelikle, Ulusal Basın Mevzuatı ve Uluslararası düzenlemelere uygun, basın etik kuralları doğrultusunda kadının saygınlığını azaltan değil, tam tersine onun saygınlığını arttıran programlar üretmeli ve bu tür şiddeti özendiren zararlı yayınlarına süratle son vermelidir. Keza devlet de bir an önce sosyal devlet ilkesinin bir gereği olarak alacağı etkili, önleyici yasal tedbirlerle bu tür zararlı medya uygulamaların önüne geçmeli, toplumsal yaşamda bir öğretmen, bir anne, bir eş, bir kız kardeş olan kadının, özellikle medyada ticari bir meta olarak kullanılmasını engellemelidir⁹⁹. Aksi takdirde kadınsız bir demokrasi nasıl ki düşünülememektedir, sağlıklı kadınlardan oluşan ailelerin ve bir devletin de yarınlarında başarılı ve mutlu olma şansları bulunmamaktadır.

Şiddetin temelinde yatan görünürdeki en büyük sorun kadın - erkek arasındaki cinsiyet ayrımcılığıdır. Türkiye hâlihazırda, Dünya Cinsiyet Ayrımı sıralamasında 135 ülke arasında 124. sırada bulunmaktadır. Siyasette kadın erkek eşitliğinin en yüksek olduğu ülkeler sırasıyla İzlanda, Finlandiya, Norveç, İsveç ve Nikaragua gelmektedir. Kadınlara parlamenter olma hakkını ilk kez tanıyan ülke 1924 yılında Danimarka'dır. Türkiye ise birçok modern devletten daha önce, 20 Mart 1930' da belediye seçimlerinde kadınlara seçme, 1933'de muhtar olma ve parlamento seçimlerinde oy kullanma¹⁰⁰, 5 Aralık 1934'de ise seçilme hakkını tanımıştır. Parlamenter oranı açısından incelendiğinde Türkiye, 135 ülke arasında 98. sırada kendine yer bulmaktadır. Bu anlamda ülkemizden çok daha kötü konumda bulunan ülkelerde bulunmaktadır. Örneğin, Suudi Arabistan'da kadınlar hala oy kullanamamaktadırlar. 2011 de çıkarılan bir kararla ancak 2015'teki seçimlerde sandık başına

⁹⁸ Bk., 'Kadının Saygınlığı Arttırılmalı', Haber Türk Gazetesi, 10 Şubat 2014, s.4.

⁹⁹ 'RTÜK, dünyaca ünlü kadın şarkıcının klibini yayınlayan iki TV kuruluşuna ceza kesmiştir. Gerekçeli kararında RTÜK, klipte iki sanatçının yanı yatak içersinde, açık saçık giysilerle, özel yakınlık sergileyen erotik danslarının eşcinselliği çağrıştırdığı, çocuk ve gençlere kötü örnek, kötü rol ve model oluşturabilecek türden olduğu belirtilmiştir'. Bk., 'Eşcinsellik Çağrışımı Ceza getirdi', Hürriyet Gazetesi /Magazin Ek'i, 30 Nisan 2014, s.2. Bu uygulama, Anayasa'nın devlete yüklediği asli bir görevinin yerine getirilmesinden ibaret olup, ailenin kutsallığı ve korunması, ülkemizin baskın toplumsal ahlak ve değer anlayışının da zaruri bir gereğini oluşturmaktadır.

¹⁰⁰ Kadınlara oy verme hakkı ilk olarak 1776 yılında Amerika'nın New Jersey eyaletinde tanınmış ancak bu hak 1807 yılında erkekler tarafında kadınların elinden geri alınmıştır.

gidebileceklerdir¹⁰¹. 1945 ila 2005 yılları arasında dünyadaki kadın parlamenter sayısının 4.5 kat arttırılmış olması, bu alanda kadına karşı yapılan ayrımcılığın giderilmesi bakımından sevindirici olmakla birlikte, bu oran kadın erkek eşitliği konusunda dünyada geniş bir konsensüsün sağlandığı günümüzde arzu edilen rakamdan oldukça uzaktır¹⁰².

Aile içerisindeki şiddetten kaynaklanan mutsuzluk çoğu ailede cinayetler de dâhil olmak üzere kimi zaman telâfisi imkânsız kimi zaman da telafisi çok zor olan büyük zararlara sebebiyet vermektedir¹⁰³. Bu olumsuz durumdan kamu düzeni de olumsuz olarak etkilenmekte, devlet de ekonomik açıdan önemli zararlara uğramaktadır. Şiddet ve neticesindeki mutsuzluğa dayalı olan boşanma gerçeği her toplumda, tabiri caizse doğal bir afet olan deprem olayında gibi hem kişisel hem de toplumsal manada maddi ve manevi farklı türde büyük kayıplara sebebiyet vermektedirler. Yakın tarihte devlet deprem konusunda zorunlu deprem sigortası düzenlemesi yaparak sigorta şirketleri marifetiyle yıllardır deprem dolayısıyla bireylerin ve devletin uğradığı zararların önüne geçmiş, etkili ve süratli bir tarzda bu tür zararların tazmini sağlamıştır. Aynı yöntem ailenin korunması ve kadına karşı şiddetle mücadelede de öngörülebilir. Kaldı ki hâlihazırda özel bir sigorta şirketi

¹⁰¹ Star Gazetesi, ‘8 Mart’ın 157. Yılında Dünya Kadınları Acı Çekmeye Devam Ediyor’, 8 Mart 2014, s.12; BM Kadın Birimi ve Parlamentolar arası Birlik tarafından hazırlanan ‘2012 Siyasette Kadın Haritası’nda Türkiye, kadınlar Meclis’te temsil edilme oranında % 14.2 ile 143 ülkeden 55’ ini geride bırakarak 88. Sırada yer alırken, 2014 yılında 98.sıraya inmiştir. Listede 2012 yılı için 550 sandalyeli Mecliste kadın sayısının 78 olduğu belirlenmiştir. Kadınların kabinede temsil edilme oranlarına bakıldığında ise Türkiye %4 oranıyla 90. sırada bulunmaktadır. Listeye göre 7 ülkenin (Suudi Arabistan ve Katar ile kimi pasifik ülkelerinin oluşturdu bir kısım ülkelerin) meclislerinde ise hiç kadın bulunmamakta, dünyada sadece 8 ülkede kadın devlet başkanı ve 17 ülkede de kadın başbakan bulunmaktadır. Bu konuda ayrıntılı bilgi için bk., ‘Kadın Milletvekili Sayısında Dünyanın 88. Ülkesi Olduk’, Haber Türk Gazetesi, 4 Mart 2012, s.21.

¹⁰² Kadınlar parlamentoların sadece % 21.4’ ünü oluşturmaktadır. Halen 547 sandalyesi dolu olan TBMM’ de bulunan kadın milletvekili sayısı 79, oransal olarak kadın belediye başkanı binde 8.8, 30 Mart 2014 de yapılan olan yerel seçimlerde kadın aday sayısı % 5’in altında kalmaktadır. ‘Kadının Günü var Ama Adı Yok’, Sabah Gazetesi, 8 Mart 2014, s.15.

¹⁰³ “Türkiye’de yılbaşından bu yana 50’ yi aşkın kadın, boşanma veya aile içi şiddet nedeniyle cinayete kurban gitmiştir. Kadınları öldüren katil zanlılarından bazılarının intihar etmesi veya intihar girişiminde bulunması ise dikkat çekicidir”. ‘Ürküten Bilanço: 4 Ayda 50 Kadın Öldürüldü’, Posta Gazetesi, 27 Nisan 2014, s.15.

de buna ilişkin bir uygulamayı ülkemizde başlatmış bulunmaktadır¹⁰⁴. Devletin de bu uygulamayı tıpkı zorunlu deprem sigortası uygulamasında olduğu gibi ailede şiddetle mücadelede de öngörmesi ve tıpkı bireysel emeklilikte olduğu gibi teşvik amacıyla belli bir oranda sigorta primlerinin ödenmesine katkıda bulunmak suretiyle bu uygulamayı bir an önce başlatıp, teşvik etmesi gerekir. Böylesi bir düzenlemenin ileride hem bireylerin hem de şiddet dolayısıyla devletin uğrayacağı maddi ve manevi kayıpların tazmini açısından çok faydalı bir düzenleme olacağı kanaatindeyim.

Kadına karşı şiddet konusundaki sorun sadece uygulamada, kurumlarda, toplum ve kişilerde değil aynı zamanda konuyu düzenleyen temel kanuni düzenlemede de bulunmaktadır. Şöyle ki; ailenin korunması ve kadına karşı şiddetin önlenmesi amacıyla yürürlüğe konulan son 6284 sayılı Yasa, Uluslararası Bildirge ve Sözleşmeler dikkate alınmak suretiyle düzenlenen bir yasa olmasına karşın, yasada yasa yazım tekniği açısından bir takım gramer hatalarıyla birlikte anlam ve mantık hataları da bulunmaktadır. Örneğin, İstanbul Sözleşmesinde şiddet tanımlanırken, ‘ister kamusal ister özel alanda meydana gelsin’ ifadesi yeterli görülmüşken 6284 sayılı Yasanın 2. maddesinde bu ifadeye toplumsal kelimesi de eklenmek suretiyle zaten anlam itibarıyla toplumsallığı ifade eden özel ve kamusal alan şeklindeki ifadeye gereksiz bir ekleme yapılmıştır.

Kadın sorunu sırf kadının değil aynı zamanda toplumun da bir sorunudur. Bütün bu sorunların üstesinden gelinebilmesi, şiddetin önlenebilmesi için öncelikle kadına yönelik toplumsal negatif anlayışın, olumsuz bakış açısının değiştirilmesi şarttır¹⁰⁵. Bunun sağlanması için de

¹⁰⁴ Türkiye İsrافی Önleme Vakfı (TİSVA) ile Güneş Sigorta AŞ. Arasında yapılan bir protokolle Aile İçi Şiddeti de kapsayan bir ‘mikro sigorta’ uygulaması çalışmaları başlatılmıştır. Bu uygulamaya göre, poliçe ücreti sembolik denecek bir rakamdan haftalık 25 kuruş, ayda 1 TL, yılda 12 TL’ den oluşmaktadır. Hasar bedeli ise 10 bin TL’ye kadar çıkmaktadır. Bu tür bir mikro kredi uygulaması aslında dünyada birçok zorunludur. Hedef kitle mikro kredi kullanan 55 bin kişi ile birlikte bütün kadınlardır. Mikro krediyle kendi ayakları üzerinde durabilen yoksul kadınlar, bir de özel sigorta güvencesine kavuşacak ve bu sigorta aynı zamanda ‘aile içi şiddet’i de kapsayacaktır. Üstelik ilk 6 aylık ilk bedel de sponsor şirketler tarafından ödenecektir. ‘Aile İçi Şiddete Karşı Mikro Sigorta Yapacak’, Hürriyet / Ekonomi Gazetesi, .16 Aralık 2011, s.12.

¹⁰⁵ Bir görüşe göre, kadına karşı şiddeti azaltmanın yolu yeni yasal düzenlemeler getirmekten veya yasaları değiştirmekten çok toplumsal cinsiyete dayalı ayrımcılıkla mücadeleden geçmektedir. Bu sorun ancak, toplumsal cinsiyet eşitliği ve ayrımcılık

sadece kadınların değil erkeklerin de aile, evlilik¹⁰⁶, çocuk ve kadın hakları, çocuk istismarı ve şiddet gibi konularda eğitime tabi tutulması ve bu eğitimin de onlara ileriki safhalarda değil, deyim yerindeyse daha ağaç yaşken ta ilkokul sıralarında verilmesi gerekir. Ancak bu konudaki eğitim de tek başına yeterli değildir. Ayrıca söz konusu eğitim çalışmalarının, kadınların güçlendirilmesi, eğitim ve istihdamları konusunda onlara pozitif ayrımcılık yapılması, siyaset ve karar mekanizmalarında hak ettikleri yer ve değerlerin verilmesi suretiyle de desteklenmesi gerekir. Bu anlayış, devlet tarafından da bir devlet politikası olarak benimsenmeli ve bu konuda çalışma kurulları oluşturularak, bütçe tahsis edilip, sivil toplum örgütlerinin ve özellikle de üniversitelerin desteği sağlanmak suretiyle işlevsel yöntemlerle, sözde kalmayan, devlet ve millet birlikteliğiyle gerek aile içi gerekse toplumsal şiddetle etkin bir şekilde mücadele edilmelidir¹⁰⁷. Aksi takdirde, deyim yerindeyse pansuman tedbirlerle tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de kangren bir sorun haline gelen şiddetin azaltılması ya da arzu edilen asgari seviyeye düşürülmesi mümkün görünmemektedir.

yasağı ile birlikte ele alınarak çözümlenebilir. Kanun koyucu yasal düzenlemeleri yaparken kadına karşı şiddetle mücadelede samimi olduğunu vurgulamalı, popülist yaklaşımlarla, uluslararası organların baskısıyla aceleye getirerek yasal düzenlemeler yapmaktan vazgeçmelidir. Kadın birey olarak tanımlanmalı ve pozitif ayrımcılığın ailenin temelini zayıflatmaya yönelik bir uygulama olduğu anlayışından da vazgeçilmelidir. Bk., CENTEL, s.12 vd.

¹⁰⁶Harville Handrix, boşanma oranlarının artmasını evliliğin bitmesi şeklinde yorumlayanların tersine, evliliğin sığınılacak güvenli bir liman olduğunu gelecek nesillerin bunu daha iyi anlayacağı düşüncesindedir. Yazara göre, 'insan haklarının yayılması gibi, kadınların, zencilerin haklar kazanması gibi, evlilikle ilgili insanların bilinç seviyelerinin artırılması, evliliğin sağlıklı ilişkiler demek olduğunu hatırlatmak ve bunu onlara nasıl başaracaklarını göstermek gerekir. Din, insanları günahlardan uzaklaştırmak isterken evlilik ise iyileştirmek istemektedir. Oysa çocukluktan kalan yaralar evlikle iyileştirilebilir. Bk., 'Evliliğin Sırrı İyi İnsan Olabilmekte', Zaman Gazetesi Cumartesi Eki, s.4.

¹⁰⁷...aile içi şiddetin önüne geçmenin bir yandan aile bazında bir takım önlemleri gerektirirken, bir yandan da toplumsal düzeyde bir takım önlemlerin alınmasını gerektirmektedir. Alınacak önlemlerle aile içi şiddetin tamamen ortadan kalkacağı söylenemez ancak bu olgunun minimum düzeye indirilmesi mümkündür. Aile birliğine halel getirmeden aileyi bir sevgi, saygı ve karşılıklı hoşgörü ortamı haline getirmek sadece kadın ve aile konusunda üretilecek politikalarla değil aynı zamanda o topluma hâkim olan kültürel değerler ile sağlanabilir. Başka bir deyişle aile içindeki şiddet ancak toplumdaki şiddetin çözülmesiyle önlenir. Alınması gereken tedbirler hususunda ayrıntılı bilgi için bk., ÇAHA, s.4.

Netice olarak önemle ifade etmek gerekir ki; ülkemizin geçmişte yaşadığı acı tecrübeler ve günümüzün gerçekleri göz önünde tutulduğunda; toplumsal sorunların çözümünde salt kanuni düzenlemeler, polisiye tedbirler, sosyal, ekonomik ve toplumsal sorunların çözümünde yetersiz kalmakta, aksine gün geçtikçe sorunları daha da grift bir hale getirmektedir. Ülkemiz, hak ve özgürlükler başta olmak üzere gecikmeksizin her alanda kanun, polis devleti görünümünden hızla kurtularak benimsediği hukuk devletinin gereklerini biran önce yerine getirmek zorundadır. Bu bağlamda, çağdaş kanuni düzenlemelerle birlikte, işleyen ve toplumun büyük bir kesimince güven duyulan bir yargı sisteminin oluşumu için daha çok çaba sarf edilmeli ve en önemlisi de halkı, hak ve sorumlulukları konusunda bilinçlendirmek için gerekli olan tüm tedbirler alınmalıdır. Kanuni düzenlemeler yapılırken de ihtiyaçlar azami ölçüde yerinde ve özenle tespit ve tahlil edilmeli, cezalandırmaktan ziyade önleyici, kucaklayıcı ve çözüm odaklı çağdaş düzenlemeler yapılmalıdır. Başka bir ifadeyle ‘bataklıkta sivrısinekler değil bataklık kurutulmalıdır’. Basında da sıkça yer alıp, tartışıldığı üzere, son yıllarda ülkemizde hem toplumsal hem de onun en küçük bir birimini oluşturan aile kurumu ölçeğinde çeşitli türde şiddet olayları hızla artmaktadır¹⁰⁸. Doğaldır ki sevgi, saygı, hoşgörü, başarı ve mutluluğun değil, sevgisizliğin, hoşgörüsüzlüğün ve şiddetin gün geçtikçe arttığı, toplumsal yaşama ve aileye arzu edilmeyen bu tür değerlerin hâkim olduğu hiç bir ailenin ve ülkenin mutluluğu, başarıyı ve ekonomik refahı sağlayabilmeleri mümkün değildir. Her türlü sorunun çözümü, kanuni

¹⁰⁸ “ Kadınlar, işçiler derken şimdi de çocuklar öldürülüyor. Bir ülkede, 20 yaşına henüz basmış binlerce gencin dağlarda ölümü ana haber bültenlerinde ancak 40 saniye haber oluyor 30 yılın ardından vicdanlar şehit haberini magazin haberine bağlayacak kadar uyusabiliyorsa, bir ülkede istinasız her bayram tatilinde karayollarında kan gölüne dönüyor ve bayramın ertesi günü o ülkede hayat kaldığı yerden devam ediyorsa, bir ülkede işçi ölümlerinde Avrupa’da birinci, dünyada üçüncü olduğu halde işçiler ölmeye devam ediyorsa, bir ülkede okulda şiddet, evde şiddet, sokakta şiddet, statta şiddet, askerde şiddet, karakolda şiddet, hastanede şiddet, mecliste hala şiddet varsa. Velhasıl bir ülkede ölüm bu kadar kanıksanmış, şiddet böylesine her yere nüfuz etmişse o ülkede insan asarak ancak yeni bir ölüm ve şiddet dalgası başlatabilirsiniz. Türkiye’nin en büyük halk sağlığı sorunu ne sigaradır ne de obezite. Şiddet! Ülkede derhal şiddet seferberliği aşılatılmalıdır. Zira bu toplum en az kalp hastalıkları, kanser kadar vahim bir şiddet ile karşı karşıyadır. En üstten en aşağıya kadar herkes şiddetten payını alıyor. Kimi mağdur oluyor kimi mağdur ediyor”. ‘Şiddet Salgını’, Posta Gazetesi, 1 Mayıs 2014, s.13.

tedbirlerden ziyade amaca uygun çağdaş ve köklü bir eğitim uygulamasından geçmektedir. Bir atasözünde de yerinde olarak ifade edildiği üzere gerçekten; ‘ağaç yaşken eğilmektedir’. Çalışma konusunun içeriğini oluşturan kadına karşı şiddet sorununun çözümü de kanuni tedbirlerden ziyade kadın - erkek ve çocukların tabiri caizse daha yaşken (küçükken) onların eğitimleriyle bire bir bağlantılıdır.

